

Dere edilmeyen evrak
tada edilmez

Türkiye

Mekale ve ilânlar Ankara'da
"HİLALİAHMER MECMUASI"
müdürlüğüne gönderilmelidir

Hilâliahmer Mecmuası

Her ayın on beşinde Merkezi Umumi tarafından neşr olunur

Senelik abonesi bir liradır

Telefon numerosu 1255

KİMYEVİ HARBİN TE'SİRATINDAN SİVİL AHALİNİN MUHAFAZASI İÇİN Me'banî hususiyyeden edilecek istifade ⁽¹⁾

Müstakbel bir harbin cereyanı esnasında alelûmum muharebe gazları ismi altındaki vesaiti kimyeviye harbiyeden tekrar istifade olunacağını kabul etmek zaruretindeyiz. Fühakika bu gün kimyevi harp usulünün hiç bir bahane ile kullanılmamasını tahtı te'mine alacak elde emin bir esas yoktur. Makası harbiyede istimali salih bir sınıf mevaddı kimyeviyye mevcut olup bunlar aynı zamanda sivil ahalinin ihtiyacatına elzem mabsulâtın imalinde kullanıldığından vakti haza da sanayi tarafından büyük mikyasta sarf ve istihlak olunmakta olması mes'eleyi büsbütün iğlak etmektedir. Böyle daimi bir surette sulh zamanında mevcut bulunupta esnayı harpte istifade olunabilecek mevaddın bulunması muhasımların kimya harbine mu-

racaatları için bir nevi teşvik teşkil eyleyeceği kabili inkâr değildir.

Mes'elenin vaziiyet ve şekli hazırı nazarı itibara alınarak bu hususta malûmatı sarihaya malik bulunulduğu cihetle beynelmîl Salibiahmer Cemiyetinin sivil ahalinin kimyevi harbin tesiratından muhafaza olunabilip olunamayacağı ve olunabildiği takdirde bunun ne suretle kabil olacağı mes'elesinin tetkikile meşgul olması mucibi şükrandır.

Hakikaten böyle bir vikaye ve muhafazanın mutlak bir surtte değilse bile muhtelif tedbirler istimali sayesinde mühim bir nispet ve dere-

[1] Beynelmîl ehliyukuf komisyonunun Romadaki İkinci İctimaında sivil ahalinin kimya harbine karşı muhafazası hakkında kabul olunan raporun tereemesidir.

cede tenini kabil olup bu tedbirleri de def'aten iki sınıfa ayırmak mümkündür :

Şıkkı evvel vesaiti harbiyyei kimyeviyyenin icrayı fiil ve tesir etmesine ve yahut da hiç olmazsa muhacimin arzu ettiği noktada inkisafına bilfiil mani olacak müdafaa tedbirleri ittihaz etmek; şıkkı sani ise kimyevi usul ile yapılacak harbe karşı ahaliyi muhafaza etmek suretile tedabiri münfeileye muracaattan ibarettir. Bu tedabiri münfeilede keza tali olarak bir çok sınıflara ayrılır; evvelâ bilhassa ahalinin münferiden ve müctemian muhafazaları sınıflarına ayrılır ki burada raporumuzun mevzuunu işbu ikinci sınıf teşkil edecektir.

Müctemian muhafaza tedabiri tabirinden zevilhayatı harp vesaiti kimyeviyyesi tesiratından vikaye için onları bu madde ile temastan tecrit zımında alınacak tertibat kast edilmektedir. Müctemian muhafaza keyfiyeti adeta su altında amelenin serbestçe çalışmasını temin eden dalgıç odalarına teşbih olunabilir. Keza münferiden muhafaza hususu da aynen başlıklı bir dalgıcın haline benzer.

Müctemian bir muhafaza şeraitinin tetkiki keyfiyeti ameli olmak için bizi aşağıdaki iki şekli zaruriye isal eder.

1 — Müctemian muhafaza için temamile müfrez ve mücerret olan her mahalden istifade olunabilir.

2 — İçinde mahlûkatı beşeriyyenin

ve ya bilfarz bu kabilden diğer ecnas-tan olan zihayat mahlûkatın yaşayabileceği her yer kullanılabilir.

Mebanii umumiyyenin bu maksatla kullanmğa müsait olup olmadığını tetkik ettiğimiz zaman müspet oarak kabul ettiğimiz takdirde bunun ne dereceye kadar müsait olduğunu tetkik etmekle iktifa etmeyerek aynı zamanda bu muhafaza keyfiyetinin lüzum ve zarureti derecesinde nazarı mutalâaya almak suretile mes'eleyi iki cihetten tetkik mecburiyyetindeyiz. Bu mes'eledede binanın vaziyetine ve mevaddı kimyeviyyei harbiyyenin derecesi tesir ve mikdarı mefruzuna göre bir çok ahvali muhtelifeyi derpiş etmemiz icap edeceğine def'aten karar verebiliriz:

İstimâl edilecek mevaddı kimyeviyyei harbiyye hususunda umumiyyetle üç sınıf kabul edilebilir.

a) Doğrudan doğruya hava derununa neşredilen mevaddı harbiyye olup bu sınıf ta 'umumiyetle gazattan ibaret ve ancak mahtut bir adet temevât istimal olunabilir.

b) Mevaddı harbiyyenin topçu veya bomba topu ile atılan mermiyyat derununda olarak istimali.

c) Mevaddı kimyeviyyei harbiyyenin tayyareler tarafından kullanılması.

(b ve c) sınıflarında her nevi usulü kimyeviyyei harbiyyeden istifade etmek ve kullanmak mümkündür.

Zirde serd ve tafsîl kılınacak mülâhazat sebeble biz, gazatın intişar suretile

veya bunların mermiyyat ve bomba toplanıle atılması ile asla iatigal etmeyip atideki esbabdan dolayı bilhassa yalnız tayyare ile vuku'bulacak gaz taarruzlarına hasrı makal edeceğiz:

Gazat neşri ve hamili gaz mermiyyat istimali ancak cephei harb ile hattı harbe yakın mesafedeki mahallere munhasır kalırki ekser ahvâlde bu mahaller temamlle takliye edilmiş bulunurlar. Bunlar meyanında topçu bombardımanile daimi suretde ve ya ekseriyyetle hamili gaz mühimmat kullanılmayıp istisnai halâtde kullanılabilir. ve daha ziyade infilâki mermiler isti'mal olunurki bunların te'siratına karşı ise emakini hususiyeinin mukavemet edebilmesi pek nadirdir.

Tayyarelerle isti'mal edilecek vesaiti kimyeviyyei harbiyyeye gelince mesele bittabi tebeddül eder. fi'liyatta tayyareler için buut ve mesafenin bir ehemmiyyeti yokdur.

Bahusus sathı murabbai küçük olan memleketlerde tayyareler vesaiti müdâfaai mevcude dahili hesap edilmemek şartile muhteviyyatlrını memleketin her tarafına dökmek suretile tcarruz edebilecek vaziiyyettedirler. Bir cihetdende tayyareciler için bu husustaki şerait topçularinkinden bûsbûtün başkadır. Düşman topçusu kendi ordusunun işgal ettiği mintakada bulunacağı cihetle elinin altında her nev'i vesaiti harbiye bulunabileceği ya'ni uzun müddet devam edecek teşebbûsatda bulunmaga müsait her cinâden mîkdarı azimde mühimmata

malik bulunduğı halde bilâkis tayyareci, nasıl bir harp gemisi bir se'erden sonra yeniden mahrukat ve mühimmat almak mecburiyetinde ise, vesaiti harbiyye aldığı zaman bundan ancak mahdud bir mîkdarda taşımak ve her defasında vazifesini gördükden sonra yeniden mühimmat almak için üssül harekesine dönmek mecburiyyetinde bulunur.

Yekdiglerine karşı hakim bir tefevvüku haiz olmayan asri ordular arasında ceryan edecek olan bir mücadelede mühacim tarafın uzun müddet bilâ inkita düşman arazisini kâmilten infilaki ve yahutta gazi mermiyyat yagmuruna tutabilecek kuvayı harbiyyei havaiyyeye malik bulunacağı tasavvur olunamaz. Maahaza bu, muhasım tarafın taarruz için hususi suretde ehemmiyet verdiği bazı hedef ve noktaların mevcut olacağını red etmek ma'nasına alınmamalıdır.

Vaziiyyet kemali vazahetle teemül olunduğı takdirde neticei hesaptayyareler vasıtasile atılacak vesaiti kimyeviyyei harbiyyeye karşı müdafaa imkânı mefkut olmadığı, her nekadar bûsbûtün zayıatdan ictinap kabil olmasa bile eyi düşünölmüş bazı hazırlıklar sayesinde ve bahusus daha vakti hazaarda sivil ahaliye, her mesaip esnasında en vahim mehalikin sebebi aslisini teşkil eden havfu herasdan mütevellit kargaşalıktan (panik) ictinap edebilmek için; gaz harbinin ne demek olduğı tefhim olunabilmek şartile bu zayıat sahasının ehemmi-

yetli bir suretde tahdit olunabileceği istidlâl olunabilir.

Bir kerre mebanii hususiyenin sivil ahaliyi hava harbile müterafık olacak olan kimya harbine karşı muhafaza ve sıyanet edip edemiyeceğinin tedkik edilmesi münasip olur. Hususile daha gerek vakti sulhde ve gerekse harbin hini i'lanında itte haz edilecek tedabir sayesinde bu muhafaza keyfiyyetinin ne gibi vasaitle te'min edilebileceği mütalaa olunmalıdır.

Kimyevi tehlikenin ne gibi bir şekil tahtında tezahur edeceği keyfiyyetine gelince: zaten evvelce yukarıda söylediğimiz veçhile bu hususta bir takım ahval karşısında bulunacağımızı ve bunları birer birer mufassalan zikr etmek pek uzun olacağından müçtemian muhafaza hususunu nazarı dikkate alarak bu hususta kullanılacak mahalleri kale almayı ve bunları da zirdeki veçhile üç sınıfa tefrik etmeyi daha münasip bulduk.

1 — Bir müddeti kalile için müçtemian muhafazaya hadim mahaller.

2 — Daha uzuncu bir müddet için (*bir veya iki gün kadar*) muhafazaya hadim mahaller.

3 — Uzun bir zaman için müçtemian muhafazaya hadim mahaller.

Bu üç sınıfa mahsus hususiyeti ahval berveçhiati zikr olunur.

1 — Gazat ile vukubulacak hücumların kısmı âzami mazide olduğu gibi istikbaldede geçici ve seriüzzeval ola-

caklarından bir çok ahvalde en iptidai bir şekilde bir muhafaza mahalli temini maksada kifayet edecektir. Gayri sabit terkipte gazat istimâl olunduğu taktirde nisbeten seri bir müddet zarfında tehlikenin bertaraf olacağı yani gaz bulutunun dağılacağı tabiidir. Bu gibi ahvalde muhafaza mevkiinin diğer muahhar bir hücumda kullanılabilmesi için bilâşek bu mahalleri havalandırmak ve tathir etmek lâzımdır. Meselâ iperit gibi daha medid tesirli gazat kullanıldığı taktirde hava bir müddet sonra (*bu husustaki hakiki müddetin tayini harayi nesiminin ahvaline tabiidir*) tehlikeden azade bulunur. Bunun aksine olarak bu gazle meşbu eşyaya temas tehlikeden ari değildir. O halde müçtemian muhafaza mevki büsbütün gazle temas etmemiş değilse uzun müddet kabili istimâl sayılamaz. Binaenaleyh evvelce gerek bu mahallin ve gerekse turuku ihtilâtiyyenin vasian tathiri ihtiyatkârlığında bulunmak daha münasip olur.

Bir müddeti kalileye mahsus olan müçtemian muhafaza mevki için pek o kadar devamlı bir itinaya lüzum olmadığı gibi bu gibi mahaller için hususi müessesatı sıhhiyye tertip ve külliyetli miktarda su ve erzak itharına mahal yoktur. Maamafih bu gibi hususatta bu sınıftan bir mahallin hal ve vazını tayin ve sakinleri az çok bir tehlikeye maruz bulundukları taktirde bunları tahliye için tedabiri lâzıma ittihazı ahali muvazzafanın yani (*gazata karşı aha'idin müdafaa teşkilâ-*

tina mensup olanların) dairei mesaisi dahilindedir.

2 — Bu mutavassıt sınıf, vaziyeti coğrafileri ve mebanisinin topografisi dolayısıyla daha ziyade tehlide maruz bulunarak düşman tarafından gaz tarruzunda daha hususiyetle istihdaf olunan (*me elâ mühim turuku ihtilâtiyye merkezleri, şimendifer istas onları ve fabrikalar ilaahiri*) mahallerde tesis kılınan müçtemian muhafaza mahallerini şamildir.

Bu havalide gaz hücumlarının bir müddet için iki hücum fasılası arasında pek lüzumlu olan tathiratın kâfi derecede icrasına müsait olmayacak kadar süratle yekdigerini vely ve takip edeceği cihetle oldukça uzun bir müddet ikamet etmek mevzuu bahs olabilir.

Bununla beraber zuhuru melhuz olan bu gibi ahvale karşı gazatdan muhafazaya mahsus mahallerin evvelce eyi techiz edilmiş olmaları lâzımdır. Hususile buralarda tesisatı sıhhiyye yapılmış olması ve emin bir mahalde yiyeceğe ait erzak ile kabili şûrb su bulundurulması elzemdir. Keza izalei taafün için vesaiti lâzıma tedarik ve tehiyye etmekle beraber havâyı mahalliye daima kabili teneffus bir halde bulunduracak esaslı bir vantilâtör tertibatınada ihtiyaç vardır. Bu gibi ahvalde izalei taaffün vesaitine lüzumu kati vardır. Zira masarif dolayısıyla buralarda teceddütü hava makinesi tesisatı yapılmayacağından bu yüzden istihsal kılınacak tazyiki hava sayesin-

de gazatın bu mahallere duhulüne mani olmağa imkân hasıl olamayıp kabili nüfuz olmak hasebile harbe ait mevaddı kimyeviyein duhule fûrce bulması ihtimali çoktur. Ne kadar olsa daima bazı fûrce ve aralıklar bulunmamak imkânı yokdurki asıl mümkün olduğu kadar buna çaresaz olmaya çalışmalıdır.

İşte esaslı bir muavin olmak üzere izalei teaffüne yarayacak vesait istimaline müracaat edilmesi lüzumu bu kast ve gayeye müstenittir.

Meselâ imtizaçlı bir surette ve sını sıkı kapanan pençerelerde daima az uz aralık kalacağı gibi tamamen kapanamayan kısımlarıda bulunabilirsede fakat usulü mahsusile bunların zararsız bir hale konması kabildir. Hatta amelî bir tarzda kullanmak ve usulü daire-sinde bir teşkilâta mazhar bulunmak şartile vesaiti mahdude ile dahi bu vadide netayici hasene istihsali kabil-dir.

3 — Üçüncü sınıf gazata karşı müddeti medide istimale salih olan mahaller daimi bir muhafaza havassını haizdirler. Bu nevi mahaller asla hususi evlerde ihzar olunamaz ; bununla beraber elde mevcut mebaniyi bu maksada göre tanzim ve tertip etmeyede bir mani yoktur. Bu hususdaki şeraiti matlube amelî noktai nazardan ikinci sınıfı teşkil eden mahallerdekinin aynıdır. Yalnız yapılması evvelce zikr olunan tertibatın daha mükemmel olması icap eder alelhusus burda tecdidi hava için her şeyden evvel

makine ile tahrik olunur bir cihaza lüzum vardır, Zi hayat mahlûkâtın burada uzun müddet ikameti ancak bu cins tertibat sayesinde kabili imkândır. Bu esbabdan dolayı bu sınıfta bulunan mahallerde her ne şekil ve surette olursa olsun bir kuvvei muharrike ile akar su bulunmalıdır.

Atide serd olunan hususattan mak-sat meseleyi bir kerre daha tetkik ve hulâsa etmekten ibaret olup bunlarda:

a) Gazata karşı bu saydığımız üç sınıf muhafaza mahallerinin haiz olması lazım gelen evsaf ve şerait.

b) Daha vakti hazarda tedariki icab eden istihzarat (bilfarz yeni me-bani inşaatı esnasında)

c) Daha eyi bir teşkilât sayesinde ne dereceye kadar evvelce mevcut mebaninin gerek vakti sullite te'sisatı lâzime yapılmak ve gerekse harbin i'lanını müteakıp teşkil olunmak suretile sınıf i'tibarile daha yüksek bir dereceye idhali kabil olabileceği gibi şeylerdir. Şurâsıda bilinmelidirki burada yalnız gazatdan müt'evellit tehlike nazari itibara alınmakla iktifa olunmayıp aynı zamanda mevaddı infilâkıyyeden husule gelebilecek tehlikede göz önünde bulundurulmak lâzımdır. ve bir çok ahvalde bu ikinci keyfiyetden müt'evellit mehalik daha mühimdir. Bu, bahusus büyük kuturlu mermiyyat mevzuu bahs olduğu takdirde mevaddı infilâkıyyeye karşı mebanii hususiyyede kâfi derecede bir tahaffuz te'mini ancak çok küçük bir mikyasta kabil olabilir: bu hususta

temamile zayıttan ictinab kabil olmadı bilginmelidir. Binaen aleyh yukardaki ifadatımıza tevfikân gazata karşı tahaffuz çarelerine tevessül olunurken aynı zâmanda az çok vasi bir mikyasda mevaddı infilâkıyyeye karşıda bir tahaffuz çaresinin teemmül ve derpiş oluması muvafıktır. Bundan istidlâl olunurki gazata karşı muhafaza mahalleri hakikatı halde bulunması icap etmeyen yerlerde ya'ni bodrumlarda tanzim olunmak icap etmektedir; çünkü ancak bu gibi yerlerde mühimmatı infilâkıyyeye karşı bir dereceye kadar sıyanet te'min olunmuş olabilir. Bu istifade sebebledirki eyice gayri kabilinufuz bir hâlde bulunmadığı takdirde gazatdan tahaffuza fevkazzemin mahallerden daha az salih olacak olan tahtezzemin mahallat şayanı kabuldur. Bu gibi mahallât fevkazzemin mahallât derecesinde kolaylık ve emniyetle müsmim'gazatdan tathir edilememek mahzurunda havidir. Bu tathir hususunun ancak kuvvetli vantilatörler sayesinde ve bir usulu basita ile de kabil olup bu cihetin tasrîhı bittabi raporumuzun kadrosundan hariçtir.

Emakini hususiyye ve bilhassa icara mahsus mebanii pek zaif bir surette inşa edilmektedirler. Bunlar az çok derinlikde bodrumları nadiren havidirler. Eğer bu hususta İsviçrede tesbit edilen hususatı nazari i'tibara alacak olursak oradaki inşaatı cedide iki sülûsü -tahtezzemin ve ancak bir sülûsü fevkazzemin olmak üzere a'zami 2,30 : 3 metre irtifaında bodrumlar yapılmaktadır.

Bundan daha derin bodrumlara nadiren tesadüf olunursada bunların da pencereleri yine fevkazemin bulururki bu suretle bodrum kısmen zemin tahtında deyildir.

Hane inşaatı aksamı saire cihetile son derecede tehalüf edersede bir çok yerlerdeki mebaninin doğrudan doğruya bodrum katının fevkına musadif zeminleri ya beton arme bir safiha ve yahutda bir beton tabakasıla takviye edilmiş bağdadi tavandan müsekkeldir. Bu nev'i inşaat şüphesiz bazı sıkletdeki tayyare bombalarına karşı bir muhafaza te'min edemezse bu bombaların tapaları dama temas eder etmez daha üst katlarda infilak edecek bir tertipte bulunduklarından bodrumların üzerindeki taşlık bir dereceye kadar infilak eden parçalara karşı mukavemet gösterebilir. Her ne olursa olsun bomba atıldığı esnada tehlike ciddidir; buna karşı büyük bir mevki veya şehirdeki mebanî adedine nazaran tayyareler tarafından atılacak bombaların adedi bahusus ağır sıklette olanları pek mahtut olacağı itirazı dermeyer olunabileceği gibi küçük hacimdeki bombaların adeden daha fazla olmasına mukabilde bunların bodrum katına kadar binanın bütün katlarını delip geçemeyecek derecede tesirleri zaif olacağı serdölunabilir.

Neşir suretile yapılacak gaz taarruzlarına gelince :

Gaz taarruzlarının bu şeklinde infilak hadisesi olmayacağı bedidardır. Mevaddı gazıyye bombalarla atıldığı

takdirde ise hanelerin kısmı azamı bombanın doğrudan doğruya olan tesirinden masun kalır.

İnfilak bilhassa aynı zamanda hem gazı hem de infilakı bomba kullanıldığı takdirde havaya intişar eden mevât vasıtasıla doğrudan doğruya bir tesir icrasından hali kalmaz. Ve bu tesir ciddi bir surette nazarı dikkate alınmalıdır. Bu hal bizi müçtemian muhafaza mahallerini camlı pencerelerle teşhiz etmeyi düşünmekten tevekki etmek neticesine, ve bu gibi ilticagâhların fethalarını daha mukavim malzeme ile seddetmek lüzumuna isal eder. Bu hususta demir kepenkler müracart edilecek en emniyetli bir vasıta teşkil eder. Elâstikiyyeti sayesinde mevaddı infilakıyyeye karşı pek alâ bir muhafaza temin edeceği cihetle ahşap kepenklerde yekdigerine kuvvetli bir surette rapt ve tahkim olunmuş olmak şartile keza kabili istifade-dir.

Bu hususta mevaddı hasebiyye istimal olunduğu takdirde biri dış divara ve diğeri iç divara müstenit olmak ve yekdigerine vidalanmış bulunmak suretile iki lavhadan müteşekkil olması tercih olunmalıdır. Gazatın duhulüne karşı gayri kabiliyyeti nüfuziyye bahsinde ise zirdeki ihtarda bulunmağı münasip gördük husust mebanî divarları umumıyyetle gazat hususunda gayri kabili nüfnz değıldirler.

Ekseriya sathı zeminin fevkinde bulunan divar aksamı daima mürurü zamanla artan bir gayri kabiliyet nü-

fuziyye arz edersede yeni inşa olunan evlerde hini iptidada temel divarlarının rutubeti geçirdiği müşahade olunur; fakat nispeten kısa bir zaman sonra divarın mesamatı tıkanarak bu suretle gazata karşı bir gayri kabiliyeti nüfuziyye elde edilir. Bir çok ahvalde bodrum divarları çimento ile sıvanmakta veya betonla yapılmakta olduğundan bu suretle husule gelen nisbeten müsait şeraitden istifade olunursa da dahili divarların müruru zamanla ictisap edecekleri gayri kabiliyyeti nüfuziyyeye güvenilmez. Son zamanlardaki usulü inşaıyye hali hazırda yekten gayri kabili nüfuz bir divar vücade getirmek veyahutta bu divarların satırlarını dahil ve hariçten gayri kabili nüfuz hale koymak usulüne vakıftır. Bunun için inşaatin iptidasında masarısı inşaıyyei fevkalâde tezyit etmeyecek daha müsait şerait istihsal edecek olan bu vesaitin mümkün olduğu kadar kullanılmasını talep etmek lâzımdır.

Daima esasi müşkilâtın biride bu mahalle vazedilecek pencere ve kapı açıklıklarını gayri kabili nüfuz bir hale koymak keyfiyyetidir.

Bu gibi fethaları bir usulü mihaniki ile sını sıkı kapamak cihetini hatıra getirmek boşdur. Bu hususta başka çareler, tedbirler aranmalıdır. Kapı veya ağır pancorlarla kapanmış olan fethaları setr için en basit çare bunları çamaşır veya halı gibi eşyayı açıp tabaka hâlinde üst üste germek ve badehu bu eşyayı gazata karşı kullanılan muzaddı teaffün ilaçla ıslat-

maktır. Bu nevi mahlulâtın ihzârı hiç olmazsa müddeti muvakkata için mevkin muhafazasına elzem, ve buraya fürce bulup girecek olan cûzi mikdar mevaddı kimyeviyyeyi gayri muzir bir hale koyacak bir tetbiri mühimdir.

Mahalli mezkûra girilecek kapı için ise diğer hususi tedabir derpiş olunmak icap eder. Muhafaza mahallerine ancak çift kapı ile girilmesi pek lâzumlu bir keyfiyyettir. Bunun en eyisi bu husus için evvelce iki kapı arasında ayrıca bir dehliz bulundurmak ve yalnız mahalli mezkûrun kapısını değil bu dehlizinde kapısını perde ile örtmekle ictifa etmeyerek bu perdeleri muzaddı teaffün ilaçla ıslatmaktır.

Her evde yapılabilecek olan işbu icraat sayesinde vesaiti kimyeviyyei harbiyyeye karşı muvakkat bir zaman için bir dereceye kadar muhafaza edecek mahallerin elde edilmesi temin edilir. Ve bizde bu suretle bilâhara daha iyi bir şekilde bir muhafaza mahalli edinmiş oluruz.

Bu neviden bir muhafaza mahalline iltica etmek isteyecekler daima nisbeten mahtut bir adette kalacağı cihetle velevki bir kaç saat gibi uzun bir müddet burada kalsalar bile neş edecekleri hamızı karbon kendilerini tehdit edecek derecede havayı ifsat edemez.

Tarif ettiğimiz tarzda böyle iptidai şekilde bir muhafaza mahalli teşkili bilâ tecdidi hava bir tecrit mahalli evsafını haiz olup ancak mahtut bir zaman için kabili istifadedir.

Daha ileri giderek mahalli mezkûrun daha mükemmel bir tertibatı havi olmasına çalışdığımız taktirde olvakit süzgeçlerle mücehhez bir müctemian muhafaza mevkii istihsal edilmiş olur. Süzgeçlerle mücehhez müctemian muhafaza mevkiinden harp müddetince cephede vası mikyesta istifade olundu. Ve bu vesile ile adi toprak süzgeçten tutda havassı hikemiye ve kimyeviyeyi cami olanlara kadar süzgeçlerin muhtemel ve mutasavver olan bilecümle eşkâli kullanıldı. Harbin ceryanı esnasında mîselâ alt tarafından bir boru ile muhafaza mahallerine rapt edilmiş çukurlar kazarak pek iptidai bir halde süzgeçler yapıldı. Bu çukurlar havanın müruruna mûsait yumuşak toprakla imal olunmuş olduğundan hava geçerken meşbu olduğu mevaddı kimyeviyeyi harbiyye toprakta kalıyordu. Bu nevinden bir süzgeç bittabi harp müddetince istimal olunan bilumum mevaddı kimyeviyeye karşı şumullu bir muhafaza teşkil edemiyeceğinden daha küçük hacimde ve fennî bir surette tecrübe edilmiş hakiki süzgeçler istimaline mecburiyyet hasıl oldu. Şüphesiz süzgeç ile mücehhez bir muhafaza mahalli için bir teedidi hava çaresi düşünmek lazımdır. İşbu mahal bir bacaya rapt edildiği taktirde bu sayede bir hava ceryanı temin edilirse de bu aynı zamanda el ile müteharrik bir tertibat ile de kabildir. Hatta böyle bir mahalde hem havalandırarak ve hemde havayı süzecek cihazlardan müteşekkil müşterek bir tesisat yapılmasında mani yoktur.

Bundan bir kaç sene evvel Holandalı meslekdaşlarımızda bu neviden tesisatın tecrübe edildiğini görmüştük. Burada mümkün mertebe iptidai vesaitle bir kaç kişiye münhası ve bilecümle şeraiti lazimeyi havi küçük muhafaza mahalli temin olunmaktaidi. Bu tesisat esas itibarile faal bir süzgeçin hariçteki havayı süzgeç içinden geçmek üzere çeken, bu suretle mahalli mezkûr dahiline daimi surette müvellidil humuzadan yeni kemiyet ithal eden bir körük tertibatına rapt-dan ibarettir.

Mesele, mihaniki bir kuvvei muharrike ile tahrik olunur bir vantilatör kullanıldığı takdirde daha müessir bir surette hal olunmuş olur.

Bu suretle muhafaza mahallinde mukim bulunanların bu işle doğrudan doğruya alâkadar olmalarına mahal kalmaksızın hava verme hususu kendiliğinden temin olunur. Filhakika el ile işleyen bir süzgeç cihazının şu mahzuru vardır: cihazın işlemesini temin mecburiyyetinde bulunanlar daha fazla müvellidil humuza sarfile fazla hamızı karbon husule getirirler. Keza kuvvei mihanikiyye ile müteharrik vantilatörlerde, bilmükabele bila lüzum fazla taze hava çekerek bu suretle süzgeçin vaktinden evvel eskimesine bais olurlar.

Mebanii hususiyyede kâin küçük mahallat için İsviçrede olduğu gibi elde elektirik kuvveti mevcut olduğu taktirde her hangi bir ceryanı elek-

tirikiye bilâ müşkilât takup i-letilebi-
lecek surette küçük bir hacimde bir
vantilâtörle iktifa olunabilir.

Her hangi bir su tesisi-atı vasıtasıyla
mikdarı kifayede tazyiki havi su cere-
yanı mevcut olan ahvalde bu neviden
vantilâtörlerin bir küçük su motörile
tahriki kabildir.

Mezkûr mahallin daha kuvvetli
motörlerle ve buna muvafık vüs'atte
vantilâtörlerle techiz ve tesisi kabil
olduğu taktirde zirdeki iki neticeye
vasıl olunur :

a) İfa edeceği hizmetle müte-
nasip süzgeçlerle mücehhez olan mu-
hafaza mahallinden daha uzun müd-
det istifade olunabilir.

b) Aynı zamanda gayri kabili
nufuz bir hale konulmuş olan aksam
yüzünden ileri gelecek tehlike tenakus
etmiş olur.

Bu sonraki netice daha kuvvetli
bir hava verme sayesinde mahalli
mezkurda fazla bir tazyik elde edil-
miş olurki evvelce Bürüksel konferan-
sı esnasında zikr olunduğu veçhile bu
suretle gazatın hariçden muhafaza
mahalline duhulunun menine muvaf-
fak olunur. Binanın kabili nufuz bir
halde olan aksamı fazla havanın inti-
şar ve hurucuna hizmet edersede ma-
haza her mahal için ameli bir tecrü-
be ile bu intişar keyfiyetinin dere-
cei kâfiyede olup o'madığı ve yahut
muayyen bir tazyiki hava karşısında
açılarak fazla havanın kaçmasını te'-
min edecek ayrıca muvakkat supap-

larda tertip edilmesi lâzım gelip gel-
mediği tecrübe olunmalıdır. Şıkkı
ahirde bu supapların havanın buradan
alınması ve verilmesi için sathı arzan
en munhat mahalline açılmasına i'tina
edilmelidir.

Yukarda serd ve ityan olunduğu
veçhile zaten kuvayı muharrike men-
abii ile mücehhez bulunan ve uzun
müddet ikamete hasru tahsis olunan
mahallerde aynı zamanda diğer te'si-
sâtında tekâmül etdirilmiş olması icap
eder. Buraya tercihen konserve şek-
linde olanlardan intihap olunnak üze-
re ihtiyat erzak ve içecek su idharı
derpiş edilmelidir. Eyer ilticagâh itte-
haz kılman bodrumlarda hemen her
evde bulunması lâzım gelen meyva
ve sebze konserveleleri konduğu tak-
dirde bununla bir sürü eşhasın gün-
lerce müddet burada yaşamasını kâfil
erzak tedarik edilmiş olur.

Keza buraya te'sisatı sıhlıye dahi
yapılmak icap eder. Bu nev'i mahaller
mümkün mertebe mecariden birile iş-
tirâk ettirilmelidir.

Şehirlerde büyük yerlerde ve bil-
hassa bunların isviçreye ait olanların-
da bu tedabir umumiyetle mevkii ic-
raya konabilir. Buralarda birde istira-
hat mahalli düşünölmek lâzım geldiği
bedihidir. Çünkü eşhas bu muhafaza
mevkiinde ne kadar az müteharrik bu-
lunursa bu mahalden istifade müd-
deti okadar medit olur.

İnşaat meselesine avdet edelim. Yer
intihabı meselesine gelince eyer mu-

hafaza mahallerinden daha mühim hizmetler bekleniyorsa şeraiti atıyeyi nazarı i'tibara almalıdır: mahalli mezkur mümkünse bir bacaya iştirak ettirilmelidir. Zamanımızdaki merkezi usuli teshin bu şartı şehirlerde hemen hemen kabili temin kılmaktadır. [1] Mahalli mezkur ceryanı elektrikiye rapt edilmiş bulunmalıdır ki bu hususu hiç olmazsa bizde [2] hemen her tarafta vakıdır. Su borularilede birleşmiş olmalıdır. Keza husule gelecek ifragatın itrahını te'min içinde bir mecraya iştirak etdirilmiş bulunmalıdır.

Müctemian muhafaza tarzı içini diğer bir tariki hal ve çare teklifite kabildir ki bu da hali tecerrüdte hakiki bir muhafaza istihsalinden ibaretdir. Haricden gelen ve süzülerek dahil olan bir hava ile havası te'min olunan bir muhafaza mahalli sırf büyük mikyasta haricdeki havayı tasviye eden bir gaz maskesine teşbih olunabilir. Bittedriç muhafaza usuli ise bizim devir daim dediğimiz cihaza muadildir. Bu bittecrit muhafaza tarzı meselâ havayı hariciden tamamilen tecrit edilmiş olduğu halde kabili teneffüs bir havayı nesimi te'mini mecburiyyetinde bulunan tahtelbahirlerde daha büyük mikyasta tatbik olunmaktadır. Filtvakı kullanılmış havayı alarak onun hamızı karbonunu mas etmek suretile

[1] Avrupa şehirlerindeki meskenlerin apartman tarzında olması ve her apartmanın kaloriferle teshin edilmiş bulunmasından kinayedir.

[2] Raporun hibinin fransız olmasına mebnî buradaki bizden maksat fransızdır.

bu havayı tecdit edecek evvelce bir tertibat yapmak pek a'la kabildir. Fakat istihsal olarak gittikçe azalan müvellidilhumuzanın telâfisi için aynı zamanda bu mahalde ya müvellidul humuza istihsal ve yahutta tazyik olunmuş bir halde müvellidilhumuza bulunduracak ve sairin te'mininde düşünmek icab eder. Hamızı karbonu mas ve aynı zamanda müvellidilhumuza tevliit eden mevaddın isti'mali tazyik olunmuş müvellidilhumuza bulundurmaktan daha basit olacağından şayanı tercihtir. Maamafih bu gibi mevaddı kimyeviyyenin ancak muayyen bir zaman muhafaza olun bilmesi gibi bir mahzuru vardır. Bundan maada bu nev'i tertibat yaptırılması masraflıdır ve bu usulu muhafazanın mesakini hususiyyede te'sisi kabil olmayıp ancak istisnai ahvalde yapılabilir. Diğer taraftan müctemian muhafaza mahalleri için süzgeçten geçmiş hava değil taze hava kullanılmasını daha şayanı tercih görürüz. Bu tarzı hal bilhassa hanelerin yüksek bulunduğu ve bilcümle mebanî arasında umumiyetle hava kanalları yapılmış olan büyük şehirlerde daha kabili tatbiktir. Bu mebaninin vasıl olduğu irtifa ekser ahvalde gazatla telvis olunmuş olmasından korkmaga mahal olmayan havayı nesimi tabakatından taze hava almaya müsaittir. Maahaza her şeye ragmen yalnız bu menba'la iktifa etmenin bir cüretkârlık olacağı ve daha ziyade müctemian muhafaza usulunun hem taze hava ve hemde süzgeçle muhafa-

za altına alınmış olması fikir ve reyindeyiz. Bu halde süzgeç daha az ve hafif bir vazife ile mahmul olacak ve ancak havayı nesimi ahz olunan tabakat müstesna olarak mevaddı kimyeviyeyi harbiyyeyi havi olduğu takdirde faaliyete getirilecektir. Bu maddenin havada mevcutiyyeti tebeyyün etmediği müddetce süzgeç boş duracağından asla eskimeyecek ve ancak pek bati bir surette hassasını zayi edecektir. Binaenaleyh bu suretle her vakit için emin bir sureti muhafaza elde edilmiş olarak gaz bulutları neşri esnasında veya gazatın yüksek tabakalara tereffüüne sebebiyyet verecek ani bir şiddet ve feveranında bittesadüf gazatın hava alınacak cihaza dahil olması halinde herhangi bir tehlikeye maruz kalınmamış olur.

Gaz süzgeçleri mes'elesine gelince bu hususta atideki izahat verilmek lâzımdır. Bu süzgeçler gazata karşı olan maskelerin süzgeçlerindeki aynı kavait tahtında yapıldığı malumdur. Eb'at hususu hiç bir halde mahtut değildir. Binaenaleyh çok miktarda eşhas için ve uzun müddet kullanılmak üzere süzgeç imal olunabilir. Yalnız her ihtimale karşı bu süzgeçlerin mümkün mertebe çok miktarda münferit aksamdan müteşekkil olması şayanı tavsiye'dir. İşbu şeklin bu münferit aksamdan her biri çıkarılıp tecdit olunabilmek gibi bir faidesi vardır. Bu suretle bir muhafaza mahalline oldukça uzun bir müddet istiklâlini temin edecek bir süzgeç ihtiyatı tedarik edilmiş ol-

ması imkân dahiline girer. Filhakika bu nevi süzgeçlerde ihtimal ihtiyâç mes etmeden yani hakikaten istimalden sakıt olmadan evvel tecdit olunmak gibi bir mahzur ve ziyanı vardır. Halihazırda bu cins süzgeçler henüz bu cihetten lâzımı derecesinde memnuniyyetbahş derecede değildir. Filhakika bunların istimalden sakıt derecede tükenip tükenmediğini gösterecek ameli bir alâmet yoktur. Bu süzgeçlerden geçmiş olan havanın saf ve temiz ve yahut mevaddı kimyeviyeyi harbiyyeyi havi olup olmadığını her bir muhtelif süzgeçe mahsus bir miyar ile meydana çıkarmak hususuna çare bulmak kimya fennine terettüp eden bir borç olup fennî mezkûr bunu telâfi etmelidir. ve elbette edecektir.

Bu vasıta ötedenberi kimyahanelerde istimal olumakta olup fakat bu fenne aşına olmıyanlar tarafından ameli bir surette istimal edilecek bir şekle konmalıdır.

Gazatı yıkama usulile veyahut bil'elettirik tasfiye suretile diğer gûna tarzlarda süzgeçler tedariki de kabil'dir. Bu elektirikle tasfiye usulü zaten elyevm bir çok sanayide sis halindeki dumana ve havada mevcut tefessüdata karşı kullanılmaktadır. Kalabalık mahallerde tesis edilmiş olan bazı büyük kimya fabrikaları bu neviden tertibatla mücehhez olup pek vasi eb'addaki mebanide buna mümasil usulde süzgeçler kullanılmasını tavsiye etmek makuldur. Birde muhafaza mahallerinin ve bahusus bunlardan gazata karşı

müddeti medide kullanılacak olanların kuvvei muharrike ve su sarfiyatlarının temini hususunun ehemmiyeti ne nazarı dikkati celp etmek münasip olur. Her iki şekilde de kuvvei muharrikenin menabii merkezisi olan elektirik ile suyun bina dahiline hariçten celbi icabeder. Büyük şehirlerde elektirik tevziatı ekseriyyetle veya umumiyyetle tahtel'arzdır. Binaenaleyh bunlar için bozulmak tehlikesi varit olmayıp ancak mermiyyatın bizzat bunların geçtiği yollar üzerine doğrudan doğruya isabet etmesile kabildir. Bu hal su yolları içinde aynıdır. Fakat şu husua nazarı dikkati celbetmek lâzım gelirken elektirik ve su tevziatı şebekesi yollarından birinde bir arıza husule geldiği vakit diğer bir yoldan oranın ihtiyacını temin edebilecek bir surette yapılmıştır. Bu hal yalnız ana yollar hakkında değil bütün tevziat şebekesi hususunda vaktır. Elektirik tevziatı hususunda İsviçre de bu cihete vasi mikiyasta ittiba ve riayet edilmiş olup elektirik kullanmak icap eden herhangi bir mahalle muhtelif merkezlerden ve muhtelif yollardan elektirik celbi kabildir.

İstimâlden sakıt bir hale konacak olan bir elektirik fabrikasının bu bapta hiç bir tesiri olamaz; çünkü bu hususta bütün fabrikalar müçtemian müşterek bir vazife için çalışmakta olduklarından tevziat münferit bir fabrikaya munhasır olmayıp temamilen müstakildir. Hiç olmazsa büyük şehirler ve mevkiler hakkında aynı hal su tevzi-

atında da vakidir. Daha az mühim olan yerlerde ise şeraiti mezkûre daha gayri müsait bulunursa da bittabi bu gibi ehemmiyetçe dun bir mevkide olan yerlerin gaz taarruzuna maruz bulunmaları ihtimali azdır.

Şimdi ne gibi tedabiri ilhazariyyede bulunmak lâzım geldiği cihetini tetkik ettiğimiz takdirde herveçhi ati neticelere vasil oluruz.

A) Yeni mebanî inşaatında ittiha-zı tavsiye edilecek tedabir. (bu tedabirinde evvelce inşa edilmiş mebanî tarafından da aynen ittiha-zı kabildir) inşaat esnasında muahharen gazata karşı muhafaza mahalli olmak üzere kullanılmağa müsait bir mahal tahsisi.

Bu mahallin divarlarının bizzat gayri kabili nüfuz olarak sızıntıya mahal bırakmıyacak bir surette itina ile yapılmış olmasına dikkat edilmesi.

Muhafaza mahallinin tavanının mümkün mertebe muhkem ve gayri kabili nüfuz bir halde olmasına itina etmek ve her ihtimale karşı yukarı katların döşemelerinin dahi bu yolda sağlam yapılarak hiç olmazsa ufak hacimdeki bombalara karşı olsun nu-kavenetlerini temin suretile azami bir muhafaza istihsal edilmesi.

Bu mahallin elektirik cereyanı, su tevziatı ile bir lağım mecrasına ve bir bacaya raptedilmesi, bu mahallin met-halinin iki kapı vasıtasile girilecek surette çifte kapı ve bir aralık ile techiz olunması.

Tedabiri mezkûre masraf itibari'e

ehemmiyetli görünürse de pekte ehemmiyetli bir şey değildir; zira mimar için yapılacak şey elinin altında bulunan anasırı bir yere cem edip bunları maksada hadım bir surette kullanmaktan ibarettir ki bu da alelade masarifi çok kabartmaksızın yapılabilir. Evvele mevcut mebanî için her ne kadar bazı masarifi müstelzim olursada bu da ifrat edecek derecede bir şey değildir.

B) Her muhafaza mahallinde ferdan alınması lazım gelen tedabir olup bu tedabir de berveçhi atidir:

Menfez ve methallerin sıkı sıkıya kapanmasının temin edilmesi ve her ihtimale karşı kapı ve pencere boşluklarının eyice seddi için bunların muzaaf yapılması.

Bu menfezlerin aralıklarını kapatmak için lâzımgelen istihzaratta bulunmak. (Bunu temin edecek malzeme her hanenin eysayı beytiyyesi meyanında bulunabilir.)

Mevkîin bir baca, cereyan elektriki, su boruları ve lağ m tertibatına iştirâk ve irtibatını temin edecek tedabir ittihaz etmek.

Bu tedabir bir takım masarifi müstelzim olursada bir mülk sahibinin tahammül edemeyeceği derecede masarifi azimeyi mucib değildir.

C) Umumi bir surette ittihazı lâzım gelen tedabir ise her tarafı tıkarıp kalafat etmek ve muzaddı taaffünü temin edecek malzeme ile hava süzgeçleri, el veya motörle mûteharrik vantilâtörlerden ibarettir.

D) Teşkilâtı umumiyeye tealluk ve terettüp eden tedabir ise şunlardır; Halkın talim ve terbiyesi, onlara lâzımgelen vasayamın itası işbu husus için müstahzar mahalleri onlara gösterip öğretmek, ve birde hini haccette en kısa bir müddet zarfında muhafaza hususundaki tedabire sanayiye lâzımgelen mevad ve malzemeyi hazırlamak.

Tam ve noksandan ari olduğu iddeasında olmadığımız işbu tedabiri muhtelifenin kabili icra bulunup bulunmadığı dikkatle gözden geçirilecek olursa bunun nakabili icra bir şey olmadığı teslim olunur.

Bu tedbirlerin sırf hususî menabii maliyye ve teşebbüsât ile meydana getirilmesine intizar olunamayacağı aşîkârdır. Ancak hükûmeti mahalliyye ile devletin yardımı sayesinde kabili icradır. Nitekim bir çok mahallerde tatili işgal ile mücadelede ve bilhassa inşaat işlerini teşvik zammında bir çok vesait toplandığı gibi keza bu hususdada halkın muhafazasının temin ve ilhârı için lâzımgelen vesaitin cem ve idhârı kabildir.

NETİCE

Gazata karşı muhafaza maksadile mebanii hususiyeden istifade edilmesi hakkında serd ettiğimiz efkâr, bilcümle ahvali hususiyede ittihazı lâzımgelen tedabiri tayin edebilecek umumi bir usûl ad edilmemelidir.

Burada gazata karşı bir muhafaza mahalli tesisinden alınacak bilcümle

tertibat üzerine maddi ve sabit bir teklifatta bulunmaması sırf bu maksada müstenidendir. Bu yolda bir mesai için bu raporun çerçevesi pek dardır, zira biz burada beynelmilel konferans münasebetile münakaşaya vazalı bir esas teşkil edebileceği tasavvurunda bulundugumuz bazı malûmatı tespit etmiş olmak niyyetinden fazla bir iddeada değiliz. Şuna kaniizki bu konferansda bir çok tekâlif serd olunarak bu tekâlif konferansın mesaii müşterekesini teshil edecek ve bunların müzakeresi kati ve muayyen bir eserin vücuda getirilmesine hizmet edecektir. Efkar ve mülâhazatımızdan çıkardığımız netice ise şudur ;

1 — Gazata karşı muhafaza maksadile emakini hususiyeden istifade edilmesi bizce temamile kabili icradır. Maamafih bu husus halkın bu mesele ile istinas hasıl etmesi için talim ve terbiyelerine büyük bir himmet ve mesai sarfına vabestedir.

2 — Mebanii hususiyeye, inşaat, ve vaziyet ve bilhassa derecei mukavemet itibarile o derece tenevvü göstermektedirki büyük mebanii için zikir ve tafsil edilen muayyen modelden başka ayrıca bunlar hakkında gazata karşı muhafaza mahalleri teminine imkân yoktur. Bu mesai ile iştigal edecek teşkilâtı mahalliyye erbabı tarafından her bir hale karşı münasip tedabir ittihazile hangi hanelerin muvakkat ilticagah olarak techizi ve hangilerinin daha uzun müddet muhafaza mahalli

olarak kullanılabileceğinin tayini icap etmektedir.

Müctemian muhafaza keyfiyeti emakini hususiyede olduğu kadar mebanii umuiyyede dahi hüsübütüm müstakil olmayıp bu hususdaki tedabir umum muhafaza programının ancak bir cüzünü teşkil etmektedir.

Müctemian muhafaza keyfiyeti hakkati halde halkın büyük bir ekseriyyetini teşkil eden gayri muvazzaf ve münfeil kısmını istihdaf etmektedir. Halkın muvazzaf ve fail kısmı ise umum muhafaza mahalleri arasındaki irtibat memuru vazifesini görecektir. Muhafaza mahallerinin yolunda olması ve bir gaz hücumundan sonra bu mahalleri yeniden istifade edilmek üzere hali aslisine koymak için lâzımgelen tedbirlerin alınmasına nezaret ve bu ciheti temin edecek ancak halkın bu kısmı olacaktır. Keza gazata karşı pek mühim bir ehemmiyeti haiz olan tehlikenin vürudunu ihbar vazifesinde halkın işbu vazifedar kısmına terettüp etmektedir.

Binaenaleyh ancak bu kısmın faaliyeti sayesinde dir ki müctemian muhafaza tedabiri sayesinde Halkın gayri muvazzaf kısmı halâs bulacağı cihetle bu muvazzaf kısım bu husustaki teşkilâtın adeta hayati damarlarını teşkil etmektedir.

Sivil ahalinin muhafazası maksadile halen ittihaz olunacak tedabir ve yapılacak tesisat pek muhtelif ve müteaddit mütehassıslara kendi sahalarında

MUSAHABE

Vazifenin hakikî sahibi

İçtimai hayatın yollarını çizen, onları hedeflerine doğru götüren iki kuvvet vardır: Hükümet, Millet... Millet içtimai vazâifde hükûmete karşı bir metod dairesinde yardım edecek olursa, netice daha iyi ve daha mükemmel bir şekilde elde edilir.

Hilâliahmer. Himayi etfal gibi umumun nefi ile meşgul olan hayır Cemiyetleri Hükümetin murakabesinde olmakla beraber, Milletin tanzim edeceği teşekküllerdir.

Garbın, bu gibi müesseselerine bir dikkat edelim: Onların başların'a bulunanlar bilgi ve görgüsü fazla olanlardır; fakat çalışan ve faalkısına dahil olanlar mütemadiyen heyecanı artan ve ziyadeleşen; gençlikdir.

Anadolunun hangi köşesine bakacak olursanız orada Hilâliahmerin yardımlarını bilfiil görürsünüz.. yıkılan bir damın altındaki ihtiyar ninenin göz yaşlarını bu hayırlı cemiyet kurutmuştur. Cephenin arkasında Vatani vazifesine koşmaga hazırlanan Memetcik, Bu Cemiyetin yardımile

evinden hediye ve mektup almaktadır. Senelerden beri evinden haber almayan asker ailesi gene bu hayırlı Cemiyetin muavenetile kardeşinin, kocasının ve yahut babasının sağlık haberini alabilir. Ölümünü yazdırdığı elem ve felâketi ancak onun şafkat ve samimiyyet dolu sevgisi söndürür.

Böyle yüksek hedefli bir. cemiyetin faal a'zaları kim olalabilir... Düşünmeye hacet yoktur... Memleketinin içinde doğru düşünen, makul hareket eden vicdanlı şuurlu gençlik bu cemiyetin tabii a'zasıdır.

Gönül isterki Türk gençliği bu cemiyyetle candan âlâkadar olsun. Her hangi bir Anadolu kasabasına ayak basdığınız zaman o da Hilâliahmerin işlerini görmek arzusunu duyarsınız. Onun işleri bulunmadığı bir köşe var ise, muhakkak orada duyan hisseden heyecana sahip bir gençlik, ve kadınlılık yoktur.. Gençlik ve kadınlık işte Hilâliahmere yaşamak, çalışmak kudret ve kuvvetini veren iki büyük kuvvet..

büyük bir sayu gayret sarf ve fedakârlık ve feragat ibraz etmelerine mütevakıftır. Biz bu vazifenin de hüsnü ifa olunacağına ve teşekkülündenberi harikanüma faalliyetler ibra-

zına muvaffak olan Salîbiahmerin aynı veçhile bu teşebbüsde muvaffakiyyetle başa çıkaracağına kaniiz.

Tercüme eden

DOKTÖR ALİ OSMAN

Kadınlık şafakat işinde en önce düşünölen bir kısımdır. Hangi bir kadın vardırki yaşaran gözlerin, inleyen yavruların önünde bu ızırabı paylaşmak arzusunu duymamış olsun.

Gençlik, hayır işlerle ülfet ederek hayatın en temiz yolunu keşf edecek tir. Türk kadınlığı ve Türk gençliği yaşadıkca, var oldukça Hilâliahmer yaşayacak, çalışacak. Her sene vucuda getirdiği istatistiklerde biraz daha fazla aglayanları, inleyenleri susdurduğu görölecek.. Türk Kasaba ve şehirlerinin her hangi birinde Hilâliahmer teşkilâtı buluumayorsa, bilinizki orada gençlik yoktur, orada iftihar edilecek bir kadınlık mevcut değildir. Türk gençleri,.. Garbin en güzel şeylerini, kendimize uygun bir şekilde

alır ve muntazam bir program çizerken, bu gibi hayır müesseselerindeki yorulmaz mesailerini de nazarı dikkate alınız.

Salibiahmerin gençlik şübeleri asıl merkez ve teşkilâtından daha fa'al ve daha muntazam çalışmaktadır. Bu gibi müesseselerin gençliğin heyecanına kadınlığın şafkatine pek fazla ihtiyacı olduğunu biliyorlar, bizde böyle yapalım. Türk genci, Türk kadını hilâliahmerin asıl a'zalarıdır... Hilâliahmer hayırlı yolunda hep onların yardım ve teşvikile, şimdiye kadar nasıl vakur birtarzda yürümüşse gene o suretlerle ilerliyecek; yolundaki felâketlere niha yet verecektir.

Hikmet Şevki

İstanbulun en ciddi mecmualarından

“Muhit,,

Refikimizin faydalı yazılarını ehemmiyetle okuyunuz

Yediğimiz Ekmek

İsviçre dişçileri "çoktan beri «Carie»[*] ehalinin dişlerini tahrip ediyor,, diye tehlike haberini veriyorlardı. Bu büyük bir hakikattır. Bu gün ehalinin % 98 zinis dişleri çürüktür. Demek oluyor ki 100 kişide yalnız iki kişinin dişleri sağlamdır.

İyi bir diş dizisinin ehemmiyet ve nedreti

İyi ve sağlam bir diş dizisinin vücudun sıhhati noktai nazarından ne büyük bir ehemmiyeti olduğu malumdur. İyi dişe malik olunmaz ise yemeklerin çinemesinin imkânı yoktur. İyi çinemek hazmı kolaylaştırır, ve iyi bir gıda temin eder, ve çocukların büyümesini teshil, bedeni ve manevi inkişaflarını, ve büyüklerde de sıhhatin idamesini temin eder. Bediiyat noktai nazarından da çok ehemmiyetlidir. Zira hiç bir şey fena dişler ve dişsizlik kadar yüzün letafetini bozmaz.

İsviçrede büyük bir kitle suihazım neticesi mideden, bağırsaktan ve usreti hazımdan müştekidir. Hazım zamanında ne kadar kimseler midenin yanmasından, ekşimesinden, intifalı batından ve yahut bağırsakların ataletinden muztarıptır. Günden güne kuvvetsiz midelere fazla miktarda tesaduf edilmektedir.

[*] Dişlerin çürümesine sebep olan bir hastalık.

Ahalinin takriben 10 da 4 dü mide rahatsızlıklarından birine müptelâdır.

Şu şayanı kayıttır ki:

Dişlerdeki «carie» ve sui hazım gerek köylülerde ve gerek şehirlilerde aynı nispettedir. Köylünün bu gibi illetlerden masun kalması daha mantıklı görülür. Çünkü o, sıhhi yiyeceğe ve herkesin gıpte ettiği saf ve temiz havaya mâliktir. Bununla beraber köylülerde de hükümrân olan bu vahim marazın bu güne kadar şüphe edilmeyen başka ve derin bir sebebi olacaktır.

Fena dişlerin sebebi

İsviçre ehali — istatistiklerin gösterdiği gibi — çok ekmek yer. Senevi adam başına 212 kilo ekmek sarfetmesi ona — Danimarkâ (287 kilo) ve Eransa (258 kilo) dan sonra — iyi bir sıra verir.

Bizde ekmek fazla yerler. Çocuk sütten kesildiği zamandan itibaren ekmek yemeğe başlar; dişleri çıkmağa başladığı zaman verdiği ıztırabı tahfif maksadile ekmek kabuğu verilir, ve çocuklar da büyüdüğü zaman bittabi ekmeği çok sever. Bunun için de bir kaç sebep gösterilebilir.

Meselâ sevmediği bir yemeği fazla ekmek yemekle telâfi eder. Salçalı ye-

meklerde yemekten ziyade salçasına ekmek batırmayı tercih eder, mektepten ve yahut bir gezintiden avdet ettiği zaman karnı aç ise onu yemek zamanına kadar oyalamak için bir dilim ekmek verilir. Kahve altı zamanını elma ve ya çikolata ile beraber bir büyük dilim ekmek ve yahut ta bir tereyağlı tartin vardır.

Bu şerait dahilinde çocukların midelerini ekmekle doldurmağa alışmaları gayet tabiidir. Bu itiyat büyüdükları zaman aç gözlülük halinde devam eder.

Ekmek imalinin tekâmülü neticesi olarak ekmekğin kabuğu gayet lezizdir, ve dişlerin altında pek hoş kırırdır, içi ise beyazlığı ve kokusu ile iştihayı açar. Fakirlerin yevmiye yiyeceklerinde ekmek mikdarı daha fazladır, Çünkü eti ve meyvesine göre nadir olan sebze yi sofrasında ekmekle telâfi eder. Bu suretle denilebilirki ekmek daima alelade yiyeceğin esası olmakla iktifa edilmiyor, O, her sınıf halkta umumî gıdadan 2/3 nü hatta 3/4 nü teşkil ediyor.

Ekmek; bütün millet için zarurî bir gıda olmuştur ve ehali onu yiyeceklerin en sıhhi ve bu hususta bütün meziyetleri cami bir gıda olarak tanımıştır.

Ekmekğin mahzurları

Bununla beraber ekmekğin mahzurları vardır.

Bir zamandan beri doktorlar ve

bilhassa enbubei hazmiye mütehasşisları ekmekğin çok mikdarda yenilmesi neticesinin mide rahatsızlıklarına sebebiyet verdiğini gördüler. Bu yegâne ve gayri kabili itiraz noktayı karilerimizin çokları kendi üzerlerinde yaptıkları tecrübe ile görmüş ve anlamışlardır. Ekmekğin bu Mühim mahzurları iştiharını haleldar eder.

Ekmekğin hazminin fena olmasındaki sebep

Hıfzıssıhha taraftarları bu suale şu suretle cevap veriyorlar;

Katı ve miktarı kâfi kabarmamış bir ekmek tabiatı itibarile usaratı mideye tarafından güç hazmedilir. Bunun neticesi olarak hazım betaetleşir, ve bir gayri tabii mayalanma hasıl olur. bunada sebep ekmekğin imalindeki ademi itinaadır.

Ekmek nasıl yapılır ?

Ekmekğin sureti imalini tetkik edelim, bunun için şimdiye kadar müşahade edilen ve daha ileride görülecek rahatsızlıklara bais olan esbabın tetkiki lâzımdır.

Malûmdırki ekmek un, su ve miktarı kâfi tuzun karıştırılması ile yapılır. Bu su, erimek hassası olan dikstrin, glikoz, tuzu ve hidrati eritir ve onun erimeyen kısmı (*Amidon ve Gloten*) halinde kalır. Tuz ekmekğin lezzetini islâh eder. Lâkin asıl amil hamurun içinde bulunan ve unu kabartan mayedir. Tahammür ameliyesi-

nin iyi olabilmesi hamurun gayet iyi yoğrulmasına mütevekkiftir.

Mayenin faidesi

Bu mayanın sayesinde unun içinde bulunan Amidon ile az miktar şeker ispiroya ve karbonik gaza tahavvül eder. Hamur fırına konulur, hararet birdenbire üst kısmını pıhtılaştırır ve sertleştirir. Bu suretle teşekkül eden kabuk, gaz ve su buhranının çıkmasına mani olur. Hapsedilen bu gaz kabarcıklarının hacmi büyüyerek ekmegin mesamatını açar ve hava şakakta çukurlar teşkil eder. Bu gaz kabarcıklarının miktarı her ne kadar fazla olursa ekme o derece yumuşak ve leziz olur ve hazmı kolaylaştır.

Yukarıda söylediğimiz veçhile ekme imalinin esası hamura ilâve edilen mayalardır. İyi ve fena olması konulan mayaya tabidir.

Uzun zamanlar ekme imalinde maya olarak tahammür etmeğe başlamış hamur kullandılar. Bu mayanın yeni hamura ilâvesi o lamuru da tahammür ettiriyordu.

Bir kaç seneden beri bu biçim maya yerine « *Levure* » denilen arpa suyundan alınan köpük kullanılıyor. Ekme imalinde « *Levure* » kullanılması ekmeçilikte büyük bir terakki teşkil etti. Burada « *Levure* » namı altında satılan kimyevi bazı istihzarat hakkında nazarı dikkati celbederiz. Bu istihzarat asitten ve karbonattan mürekkep olup suyun tazyiki altında karbonik gaz intişar ettirirler.

Bu sureti istihzarat ekmekte tortular bırakıyor ve tahavvülâtı kimyeviye yiyenler için muzur oluyor. Şimdi maya ile « *Levure* » avdet edelim.

Evvel emirde maya çabuk bozulur ve ekşir. Bu suretle ekmeğe fena bir lezzet verir. Buna da ekseriyetle köylerde tesadüf olunur. Çünkü aynı mayayı uzun zaman değiştiremezler.

İkinci nokta ise daha ehemmiyetlidir.

Maya ekşimiş hamur olmak itibarıyla fazla miktarda ekşimiştir. Yulaf ve hatta, Bağırsak bakterileri ile beraber neşvünema bulur. Ekşitici bakteriler asitlaktik, asetik ve potirk ve hatta zehirli asitler hususiyle bu gibi ekmeikleri çok yiyenler üstünde uzviyete muzur mevat husule getirirler.

« *Levure* » İstimali

« *Levure* » istimali bu mahzur ve tehlikeleri izale eder. Evvel emirde eski bir maya kullanmanın mucip olacağı zarardan korur ve en mühimmi iyi bir ekme temin eder.

« *Levure* » bir hücreden teşekkül etmiş mikroskopik şampiyonlarından mürekkep bir kitle teşkil eder. Bu hücrelerin hacimleri o derece ufaktır ki bir gram *Levure* yapmak için bunlardan tahmini 3 milyar lazımdır. Diğer taraftan bir gram « *Levure* » 100.000 litre suya karıştırılacak olursa her litre suda tahmini 30.000 « *Levure* » hücresine tesadüf edilir. Bütün bu hücreler ekme hamuruna karıştırılır.

dığı zaman o nisbette gaz kabarcıkları yani o miktar küçük çizgiler, hasıl olur. Zira «*Levure*» hamurun içinde bulunan şekeri ispiroya ve anhitrit karbonike tahvil eder. Bunlarda ekmeğin fırında bulunduğu zaman hararetle temamiyle gaza kalp olarak uçar.

Anhitrit karbonikin teşekkülü ve gazın uçması ile hamur içinde vücade gelen kabarcıklar «*Levure*» ile yapılan ekmeklerde görülen büyük miktarda ufak delikleri vücuda getirir, bu suretle ekmek daha hafif ve hazmı daha kolay olur.

“*Levure*», in faydası

«*Levure*» unda mevcut bilimum maddelere nufuz ederek unları daha kabili temsil ve hazmı ve ekmeği daha mugaddı kılar. Adı maya ile yapılmış 500 gram bir ekmek yendiği zaman bunun % de 20 si yani albüminin beşte biri hazmolunmaz yani sellerde bi fayda kalır.

«*Levure*» ile yapılan ekmekte ise bu zayıf pek azdır. Bu cihet iktisat noktai nazarından mühimdir.

Velhasıl «*Levure*» ile fermentasyon o derece seri ki bakteri asidifiyanlar teşekkül edemiyorlar, yani, asit asetik, laktik, veya potirik bulumuyor. Bilakis «*Levure*» hamur üzerinde dezenfektan bir tesir yapıyor. Bu izahat «*Levure*» ile yapılan ekmeğin maya ile yapılanı ne derece şayanı tercih olduğunu isbata kâfidir. Şimdiye ka-

dar söylediklerimiz yalnız ehaliyi alâ-kadar eder, bunun diğer tıbbi kısmı vardır. Bu da sıhhati Umumiyye namına büyük bir ehemmiyeti haizdir.

Tıbbi Ciheti

Maya ile imâl edilen ekmek doğrudan doğruya dişlerde «*Carie*» yapmaz ise de bu hastalığın inkişafına hadim olur. Bununda isbatı kolaydır.

Dişlerdeki kari nedir?

Bu, dişleri terkip eden maddenin bozulmasıdır; dişler mikropolar ve dişler arasında kalan yemek parçalarının ekşimesinden ileri gelir. Bu ekşime asit yapar. — Asit asetik, laktik, ve potirik — ve bu asitler dişleri harap eder. Bu tahribat evvelâ dişlerin minası üzerinden başlar ve sonra içerilerine nufuz eder.

Yukarda gördüğümüz veçhile maya ile yapılan ekmekler mayanın bakterisi asidifiyanlarından teşekkül ediyor. Yemekten sonra dişler arasında ekmeğin kalması onda muzur olan asitle temas etmesidir.

Bundan daha mühimi vardır. Doktorlar ekmeğin kanı asitlendirdiğinden ve bu suretle bir çok hastalıklara sebebiyet verdiğinden dolayı şikayet ediyorlar; maya ile yapılan ekmekler için bu şikâyet doğrudur lakin «*Levure*» ile yapılan ekmekler için kabul edilmez. Yukarda gördüğümüz veçhile maya ile, yapılan ekmeklerde yalnız ekşimesi dolayısıyla hasıl olan asit mevcut değildir.

Bu ekmeğin mide ve bağırsaklarda gayri tabii olarak yaptığı fermentasyondan hasıl olan asitler de diğerleri ile birlikte kana karışmaktadır. Hülâsa fazla aside malik olan bir kânın salyesi de klos olacak yerde asitli oluyor.

Dişler daimi surette bu salye içinde bulunduğundan dişlerde karinin inkişafı için iyi bir zemin oluyor.

Bizim memleketin ekseri mahallerinde henüz ekmek imâlinde maya kullanıldığından ve çok israf edildiğinden dişlerdeki karinin fazlalığına sebebiyet veriyor.

İsviçrede dişçilere nazaran 10,000 kişide ancak 200 kişinin dişleri sağlamdır. Ve İsviçrede nüfusun dört milyon olduğuna nazaran sağlam ve temiz dişe malik olanların miktarı ancak 80.000 dir.

Bu adetler meselenin ehemmiyetini isbata kâfi olduğundan fazla bir şey söylemeğe lüzum görmüyoruz.

Aşadaki izahat bu iddiamızı bir kerre daha takviye edecektir: İsveç, Norveç ve Danimarkalılar kuvvetli vücuda, iyi bir sıhate güzel ve sağlam dişlere maliktirler. Bu milletler çok zamandanberi ekmek imâlinde «Levure» kullanırlar eski usul maya ile ekmek yapmak onlarda hemen hemen mevcut değildir. Bu hususta bir kaç adet göstereceğiz.

	«Levure» İstimâli	Adam başına İsabet	Dişlerin Vaziyeti
İsveç	8,3	1,36	iyi
Danimarka	5,0	1,50	iyi
Norveç	2,3	0,80	iyi
İsviçre	1,1	0,30	fena

Bu adetlerin gösterdiği veçhile «Levure» istimal eden memleketlerin ehalisi iyi ve sağlam dişlere ve iyi bir sıhate maliktirler. İsviçreliler 2 ila 3 defa daha az istimal ettiklerinden umumiyetle sıhhatleri daha az iyidir.

Maya ile yapılan ekmek

Bunlardan mada maya ile yapılan ekmeklerin uzuv üzerindeki tesiri nedir?

Bu maya ile yapılan ekmeğin uzuv üzerindeki tesiri tabii olarak mazarratı yavaş ve katidir. Evvelâ hazmı batıdır, zira maya ile yapılan ekmek daha katıdır, çabuk tesir edemez. Binaenaleyh kolaylıkla mideye ağırlık, şişkinlik verir ve tevessü mideye sebep olur.

Maya ile yapılan ekmekte mevcut asitlaktik, asetik ve potirik midede yanma, ekşitme ve mide ağrılarını meydana verir, ve bağırsaklarda ise gaz ve fermentasyon yapar. Kanı asitleyerek «Arthiritizm» vücuda getirir.

Kara ciğerde, böbreklerde ve asâp üzerinde fena tesirler yapar.

«Levure,, ile imâl olunan ekmek

Sıhhati Umumiye namına bademâ ekmeğin «Levure,, ile imâl olunması temenni olunur. Yalnız bu suretle imâl olunmuş bir ekmek vücuda nafidir. Karilerimizden ekmekçilerinden «Levure,, ile yakılmış ekmek talep etmelerini tavsiye ederiz.

(İsviçre Salibiahmer mecmuasından

Dr. Oto Kornas

Terceme eden : Mide Hastahkları mutahassısı

İskender

Lozan

Of ve Sürmene felâketleri hakkında

FEN FAKÜLTESİ MÜDERRİSLERİNDEN

Ahmet Malik ve Hamit Nafiz Beylerin

YEVMI GAZETELERE BEYANATI

« — İstanbul darülfünunu bizi sürmene ve Of havalisinde vukua gelmiş olan heyelân ve feyezan hadiselerini jeoloji noktai nazarından tetkik etmek üzere tayfiz etmişti. Seyahatımız 25 gün kadar sürdü. Hadiselerin merkezi şakletini teşkil eden Sürmenenin Manahos ve Ofun Sulaklı vadileri ile bunların tevabiinden bulunan köyleri adım adım gezerek tetkik ettik. Bu tetkikat tasavvur edilemeyecek derecede meşakkatli olmuştur. Zira bütün bu havalide yol namına hiç bir şey kalmamıştır.

Arazi kâmilten dağlıktır. Pek sıcak ve ratip bir ıklime malik olan bu mıntakada dağları tırmanmak ve sel yataklarından biribirimize tutunarak çamurlara bata çıka arazinin jeolojisini taşını, toprağını, vukua gelmiş olan heyelânların sebeplerini, feyezanların tesirlerini tetkik ve müşahede ettik. Tetkikatımızın ilmi neticelerini, bu husustaki kanaatlerimizi bir rapor halinde gerek darülfünün emanetine ve gerek hadise hakkında pek çok alâka göstermiş olan dahiliye vekâletine arz edeceğiz. Burada şunu söylemek mecburiyetindeyiz ki biz bu tetkikatı yal-

nız ilmi ve nazari neticeler elde etmek için yapmadık, daha ziyade bu mıntakadaki felâketzedelerin istikbaldeki vaziyetleri hususunda pek mühim ameli neticeler elde etmek için yaptık.

İlmi tetkiklerin ameli ehemmiyetini taktir etmiş olan bu havalinin bütün resmî ve gayri resmî sakinleri bizi hararetle istikbal etmiş köylerinin vaziyetleri hakkında hepsi fikirlerimizi öğrenmek istemişler ve ilme itimatlarını bu suretle göstermişlerdir.

Tetkikatımızın neticesine gelince: bu hususta da birkaç söz söyleyebiliriz: mıntakada vukua gelmiş olan jeolojik hadiseler pek büyük mikyasta olmuştur. Bir kere gezdiğimiz saha tamamilen volkaniktir. Binaenaleyh hadiseyi müteakip heyelânlara ait yapılan neşriyatta görüldüğü veçhile meyilli kil tabakası üzerinde mevzu kabili nüfuz bir çok tabakaların kayması bu mıntaka için mevzubahs olmaz, zira volkanik arazide tabaka yoktur. Sahralarının başlıcalarının andezit, volkanik tuf ve bereşler teşkil etmektedir.

Bu sahralar iklimin hususiyeti do-

layisile yani fazla hararet ve fazla rutubet müvacehesinde o derece şiddetle ve pek derinlere kadar tahallül ve teczezi etmiştir ki, artık oralarda tahallül hadisesinden müteesir olmamış sert volkanik sahra hemen yok gibidir. Arazi tamamen dağlık ve sathı mailler dimdik denecek derecede sarptır. Aynı zamanda burası Türkiyenin en fazla yağmur yağan bir muntakasıdır. Bütün bu şartlar muntakada ki vadilerin iki tarafındaki dik yamaçlarının heyelâna müsait bir şekil almasını hazırlamıştır.

Temmuzun beşinci günü saat yirmide başlayarak yedinci günü saat on ikiye kadar pek kısa fasılalarla saanak halinde düşen şiddetli yağmurlar bu hazırlanmış olan arazinin yer yer heyelân etmesine sebebiyet vermiştir. Maatteessüf bu hadiseler henüz hitam bulmamıştır ve artık bazı mahallerde heyelânın devam etmesi için şiddetli yağmurlara da ihtiyaç yoktur. Çünkü evvelce heyelân istidatı iktisap etmiş olan bazı yerler şimdiden sonra heyelâna müheyya bir vaziyet almıştır.

Bir çok köylerde gerek bizim oradaki tetkikatımız esnasında ve gerek aydınlarımızdan sonra fazla yağmur yağmadığı halde bile heyelânlar çöküntüler devam etmekte bulunmuştur.

Buralarda iki gün içinde arazinin topografyasının tamamen değiştiği görünmektedir. Gerek feyezan ve gerek heyelân dolayısıyla bu muntakanın maddi zararları pek çoktur. Dere boylarında ve yamaçlarda ahaliin esas gıdasını teşkil eden mısır tarlalarının bu gün izi bile mevcut değildir. Buraları gerek sellerin sürüklediği ve gerek heyelânların doldurduğu iri kaya parçalarile örtülüdür. Bu menkul mevadin kalınlığı bazı yerlerde elli metreye balığ olmaktadır.

Zisino köyünün eteklerinden geçen ırmağın nakledip biriktirdiği taş ve toprak yığınlarının cesameti jeoloji literatüründe görülmemiş bir dereeye varmaktadır; bu adeta fenomenal bir hadisedir. Bu hususta yapacağımız neşriyatın beynelmilel jeoloji mahafilinde de büyük bir ehemmiyetle telâkki olunacağını zannetmekteyiz.

Güzel yazılarıyla daima tekâmüle doğru yürüyen

“Türk Yurdu,”

REFİKİMİZİ MUNTAZAMAN OKUYUNUZ

HİLÂLİAHMER HABERLERİ

Bütün memurlarımız için şayanı imtisal bir hareket

Memleketimizin en kuvvetli ve en mümtaz, milli mali müesseselerinden bulunan İş Bankasının Ankara merkezi muhterem müdür ve memurları bu defa Cemiyyetimize aza kayıt olunmuşlardır.

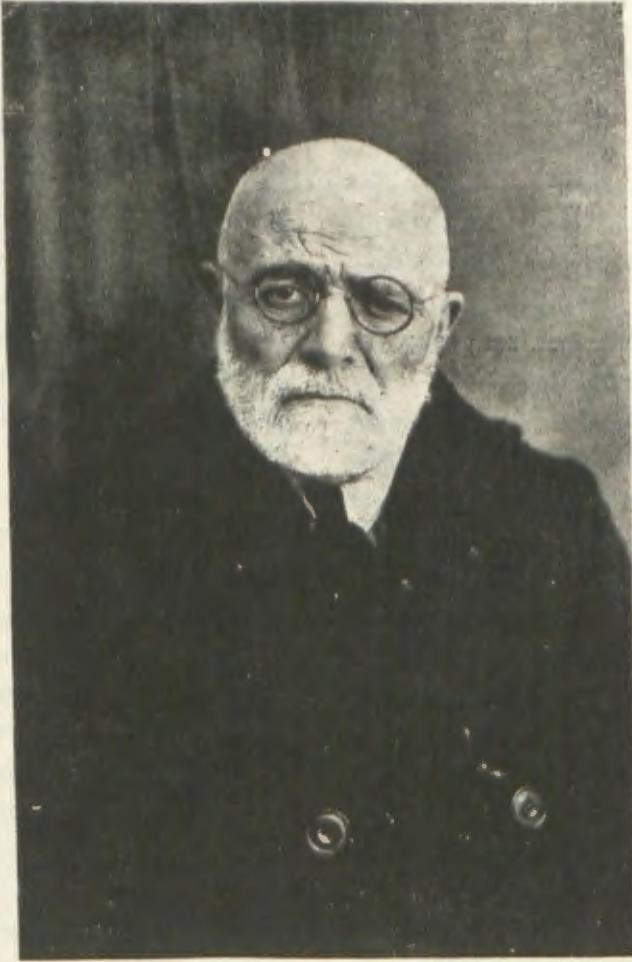
İsterizki Hilâliahmere bu suretle hizmet arzusunu kendilerine mukaddes bir vazife telekki eden bu muhterem müdür ve memurlardan mürekkep heyete, diğer mümnesail müesseselerin memurlarında iltehak etsin, büyük milletlerde olduğu gibi Hilâliahmer, Salibiahmer mefkureleri maksatları çalışmalarının tarzı bizdede anlaşıldığı görülsün.

Muhterem İş Bankası memurlarının bu necip ön ayaklıklarını diğer müesseselerin memurları takip eder ve bu suretle pek az bir zamanda aza adedimiz kıskandığımız milletleri kıskandıracak bir hale gelirse cemiyyetimizin her sahadaki faaliyetide daha fazla tevessü eder.

Giresun vilâyeti muhtacinine tevzi edilmek üzere bin liranın mahalline gönderilmesine heyeti idarece karar verilmiştir.

İrakta kalmış olan üseranın ana memlekete iadeleri için evvelce elçiliğimize gönderilmiş olan 213395 kuruşa zamimeten elçiliğimiz tarafından yine bu husus için talep olunan 1000 liranın gönderilmesine heyeti idarece karar verilmiştir.

Bozöyükte verilen bir müsamerede defaten cemiyyetimize yüzer lira veren Mehmet ve Halit beylerin daimi aza kayd olunmaları hakkında müfettişimiz Mustafa beyin 5/8/29 tarihli inhasına cevaben muamelei lâzimesinin ifası için heyeti idare kararı lahik olmuştur.

Hacı Rüştü Bey

Sırf alınının terile epeyce bir servet yapmağa muvaffak olan vatandaşlarımızdan İzmirde Bornavada mukim Hacı Rüştü Bey Bornava nahiyesile Menemen kazasında mevcut ve takriben 100000 lira kıymetindeki emlak ve erazisini cemiyyetimize ferag etmek su-

retile bir çok zenginlerimizi kışkandıracak bir insaniyyet hareketi göstermiştir. Bu münasebetle bu büyük insanın resmi ile sahifelerimizi tezyin ederken her nüshamızın bu gibi cömerd vatandaşlarımızın bir çok resimleriyle dolmasını temenni ediyoruz.

Teşekkür telgrafları

Kayseri valisi Fuat bey tarafından:
Vilâyetteki muhtacin için evvelce
gönderilmiş olan on vagon buğdaya
zamimeten bu kerrede seylâbzedelere
tahsisen muavenet zmnında irsal bu-
yurulan bir vagonda 14225 kilo safi
buğday ; 705 nüfusdan ibaret ve haki-
katen muhtacı muavenet felâketzedelere
tevzi edilmektedir. Evvel ahır vilâye-
timiz muhtacin ve seylâbzedelerine
yardım hususunda muhterem cemiyye-
tinizin gösterdiği derin ve hakiki alâka
ve muavenetten dolayı arzı sükranı
bir vecibe bilir ve bilvesile teyidi
âhtiramât eylerin efendim

Kayseri valisi
FUAT

**Of ve Sürmene felâketzedeleri
hakkında Trabzon valisi
Hilmi bey tarafından gönderilen
telgraf**

Her şeyde olduğu gibi Of felâket-
zedelerinin de imdadına koşan muhte-
rem Hilâlihmer Cemiyyetimizde fe-
lâketzedeler namına teşekkür eder ve
gönderilen paraların işarı alileri veç-
hile tevzie başladığını arz eylerim
efendim

Yardım komisyonu reisi
Trabzon valisi
HİLMİ

Of kaymakamı**Yahya beyin telgrafı**

Gösterilen alâkayı halkın şükranla
karşıladığını arz eylerim.

Of kaymakamı
YAHYA

Su şehri Belediye reisi**Kâmil beyin telgrafı**

Felâketzede halkımıza ibzal buyu-
rulan lütuf ve muavenetinize halk
namına arzı teşekkür ederim efendim.

Su şehri Belediye reisi
KÂMİL

Savur Hilâlihmer reisi tarafından
mekamı riyasete taktim edilen 12/8/29
tarihli tahriratta : Mıntakaları dahilin-
deki muhtacine cemiyyetimiz tarafın-
dan icra edilen yardım münasebetiyle
halk tarafından büyük minnet ve şük-
ranla karşılandığı bildiriliyor.

Müffettişimizin Bayburt istikametinden Of'a doğru Müşahedatını müşir notları

Hart nahiyei istikamete Ofun bir kısım yaylalarının bulunduğu Murat yaylasına gittim, burada 18/7/29 dan beri Bayburt Hilaliahmer şubesinin un tevziatına memur ettiği idare heyeti azasından Mehmet beyi buldum, bu istikametten de halka muavenet ediliyordu.

Havanın sisli ve yağmurlu olmasından iki gün burada kalarak ahvali

tetkik ettim. Muvasalatının üçüncü günü Bayburt heyetile Solaklı deresine doğru hareket ettik. Yaya gitmek mecburiyyetinde olduğumuz için ilk gün sekiz saat yürüyebildik. Of kazasına kadar solaklı ve ona amud derelerdeki köylerin yakından ve içinden vaziyeti neticeten şudur. Şinek köyünde hasar yoktur. Şinek köyünün alt yamaclarından yakından görülen

1 — Sürmenede sellerin vücuda getirdikleri delta

Les inondations à Sürmené, Delta formé par les limons déposés par les eaux

Anası köyünde sellerin arazide ince akıntılar yaptığı görüldü mahsulatta şayanı kayt zarar yoktur. Paçan mezarası denilen ve Paçan köyünün Çengil yaylasına doğru olan arazide seller büyükçe toprak parçaları koparmıştır. Çok dik bir yamaçta ve yakinen tam karşımızda bulunan Mimilos köyünde geniş bir çatlakla beraber Mimilosu Süfla mahallesinin mühim bir kısmı dereye sukut etmiştir. Mimilosu Ülya denilen mahallede tehlikeli vaziyettedir. Buradaki evler asılı gibi duruyor. Bu köyün arazisinin vaziyeti heyelan halindedir. Seller esnasında bu köyün pek dik olan yamaclarından kopan parçalarile evlerin ankazı dereyi kaplamış ve bir göçlük husule getirdikten sonra bütün bir ceryan halinde Hadi deresi ceryanile katışıp Had pazarın-

daki dükkân han deyirme ve evleri tamamen sürüklemiştir. Buradaki bina adedi (70) idi. Mimilos köyünü takiben Of istikametine doğru ve Solaklı deresinin sağ kısmındaki Paçan ve Vandanç köylerinin orman kısmındaki arazide parça parça heyelanlar görülmüştür Gorgoras köyünde toprak parça parça akıntılar arz etmektedir. Şur köyünü Vahdanç köyü eteğinden ve yakından görebildik. Seller pek dik yamaçlarda bulunan araziye adeta tırmıklamıştır. Bazı yerlerindede dereye amut yarıklar araziye sağlı sollu heyelana müsait bir vaziyete sokmuştur. Ormanlığında genişçe yarıklar görülmüyor. Kadahor nahiyesinin pazar mahalli bu derenin en mamur bir yeri idi. Dere Derenin Oftan itibaren bir muntehası demek olan Şinek köyüne

2 — Bayburt ve içinden geçen Çoruh suyu

Bayburt Hilâliahmer şû'besi Of felâketzedelerinin imdadına Murat ağa yaylasından şitap ederek Bayburt halkının şefakat hislerine terceman olmuştur.

La ville de Bayburt et la rivière de Tchorouh

kadar geçen senede teftiş maksadile gelmiştim. Kadahor pazarında yalnız bir cami kalmıştır. Hopşera köyünde de arazi heyelana müsteittir. Arazide sellerin tahribatı müşahede olunuyor. Zeleka köyünün arazisinde de seller toprağı tırmıklamış gibidir. Fotinos köyünün Zilza mahallesi yakınında bulunan Zeko köyünün Kapan mahallesinin sukutundan dolayı o da Heylan etmiştir.

Zeno köyü en ziyade heyelan arz ediyor; iki mahallesi (*Kapan, Hacı Cera-hir*) heyelan etmiştir. Heyelanın üst tarafındaki sırtta kalmış olan evler tehli-kededir. Zenonun eskiden bir mahallesi olan (*Akköge*) köyünün arkasındaki ormandan itibaren dereye kadar olan arazi sellerden kısmen müteessir olmuştur. Arazi buradada akmağa müsteittir. Zisino köyünün Çümrna mahallesinin sırtında büyükçe bir heyelan olmuştur.

Yalnız bu köyde 80 i mütecaviz insanı seller alıp götürmüştür. Zisino köyünden görülebi en Visir köyü ve küçük hoda sellerin zararı mezruata pek dokunmamıştır. Derenin yukarı kısmında kalan Kondi pazarıda sellerin tahribatına maruz kalmıştır. 6 ev 5 han 40 dükkân 5 kahve 13 deyrmen sular tarafından sürüklenip götürülmüştür. Zelaklı deresinde ne kadar köprü varsa hepsi yıkılmış Hadiye kadar mevcut olan yol yamaçların bazı eteklerinde parça parça kalmıştır. Esasen derenin bir yamacına istinad etmiş olan yol yamacın mütemadiyen dereye doğru akmasından büsbütük tamiri kabil olmayacak bir hale gelmiştir. Arazinin peyda ettiği yeni arızalar köylerin mesafesini arttırmıştır. Ofa üç saat mesafede olan Taşhana hareketimizin üçüncü günü gelebildik.

3 — Bayburt kasabasından bir köşe

La ville de Baybourt

4 — **Vahdanç köyünde bir heyelân manzarası**
Une vue, le village Vahdantch, apres l'eboulement

5 — **Kadahordan bir manzara**
Pazar mahallinde yalnız cami' kalmıştır.
Une vue du village Kadahor

6 — Mimilos köyünün büyük heyelanı

Le grand éboulement dans le village Mimilos

7 — Seller Kadahor pazarını iri kayalarla doldurmuştur. Kayaların üstünde görünen insanlar sellerin kuvvetini sürüklediği kayalardan anlaşılır.

Les rochers poussés par les eaux sur le marché de Kadahor suite de l'inondation comparent la grandeur de ces rochers avec les personnes y présente

8 — Zeno köyündeki Kapan mahallesi. Bu mahalle Fotinos köyünün bir mahallesi üzerine heyelan etmiştir.

Le village Zeno, eboulement du quartier Kapan vers le village Fotinos

TÜRKİYE Hİ LÂLİAHMER CEMİYETİ
İzmir Merkezine mensup İkiçeşmelik Dispanserinin
1929 SENESİ AĞUSTOS AYINA MAHSUS SİHHÎ CETVELİ

<u>Hastalığın ismi</u>	<u>Çocuk</u>	<u>Kadın</u>	<u>Erkek</u>	<u>Yekûn</u>
Mide hastalıkları	15	82	25	122
Akciyer	19	13	12	44
Kalp	0	21	19	40
İdraryolu	3	18	14	35
Sinir	0	24	18	60
Bağırsak	182	121	91	394
Cilt	21	20	9	50
Göz	10	22	17	49
Kulak, boğaz	25	42	29	96
Bağırsak kurtları	4	18	8	30
Sıtma	212	425	208	845
Grip	3	26	11	40
Zatürree	4	2	2	8
Zatülcenp	0	7	3	10
Akciyer Veremi	6	8	7	21
Sair âza Veremi	3	5	10	18
Romatizma	0	22	18	40
Belsoukluğu	2	6	5	13
Kadın hastalıkları	0	73	0	73
Harici hastalıklar	40	82	47	169
Sair hastalıklar	72	98	124	294
Boğmaca	4	0	0	4
Yekûn	625	1153	677	2455

TÜRKİYE HİLÂLİAHMER CEMİYETİ
İzmir Merkezine mensup Karşıyaka Dispanserinin
1929 SENESİ AĞUSTOS AYINA MAHSUS SİHHİ CETVELİ

Hastalığın ismi	Çocuk	Kadın	Erkek	Yekûn
Mide hastalıkları	0	2	5	7
Akciyer	21	7	0	28
Kalp	0	13	0	13
İdraryolu	0	3	2	3
Sinir	0	0	7	7
Göz	5	0	0	5
Kulak, boğaz, burun . . .	7	0	0	7
Sıtma	200	336	90	626
Bağırsak hastalıkları . . .	16	29	7	52
Bağırsak kurtları	13	2	2	17
Zatülcenb	0	0	2	2
Romatizma	0	0	3	3
Akciyer Veremi	0	0	7	7
Sair aza veremi	0	0	4	4
Kadın hastalıkları	0	4	0	4
Harici hastalıklar	2	0	3	5
Sair hastalıklar	21	36	29	86
Yekûn	285	432	161	878

Ankara Hilâliahmer Merkezi tarafından 23 Temmuz münasebetile Marmara Köşkü bahçesinde verilen Gardenpartinin heyeti tertibiyesi

Ankarada 23 Temmuz

Hareketiarz, kuraklık, seylap gibi tabii afetlerden, yangın ve Harp gibi korkunç felâketlerden mustarip olan beşeriyete rehakâr elini uzatan, maddi ve manevi acılarını teskinç çalışan Hilâliahmer, istipdada, zulme karanlığa karşı Türkün açtığı kurtuluş cidalinde sayılı bir gün olan 23 Temmuzu kutlulamak için Ankara merkezinin teşepbüsile marmara parkında bir Garden Parti ihzar edilmiş ve bu müsâmere pek parlak olmuştur.

Hayırlı mesaisile temeyyüz eden Hilâliahmerin bu Garden Partisi yirmi gün süren bir hazırlık devresindeki gayret ve ihtimamle vücade gelmiş ve bilhassa hanımlarımızın gösterdikleri büyük alâka ayrıca kayde lâayık bulunmuştur.

Ogün garden partinin saat 18 de başlayacağı ilân edilmiş olmasına rağmen on beşten itibaren muhtelif ve-saiti nakliye sahaya ehaliyi taşımağa başlamış ve Garden partiye iptidar olduğu zaman bütün masalar. işgal edilmiş bulunuyordu.

Riyaseti Cumhuriyet Orkestra sınıfı İstiklâl marşı ve halkın alkış tufanlarıyla müsâmere başlamış bu marşı cazbandın kıvrak nameleri, güzide bir varyietenin mutena numaraları takip eylemiştir.

Saat 19 da Gazi hazretlerinin teşrif etmekte olduğunu haber alan züvvar bugünkü varlıklarını vücuduna medyun oldukları büyük Halâskârı istikbale tehallûke şitabetmiş ve Reisi Cumhuriyet Hazretleri alkışlar arasında havuz köşkünü teşrif buyurmuşlardır. Taşkın meserret hislerini taşıyan halk köşkü tavaf edercesine etrafını bir halkaisamimiyetle çevirmiş ve büyük Gazinin iltifatkar nazırları bütün hazırını minnet ve şükran içinde bırakmıştır.

Tertibat ve tenviratın inceliğini lütfen takdir buyuran yuce Gazi bir müddet istirahatden sonra geniş bir neşe ile Hilâliahmer piyangosunu teşrif etmişlerdir.

Bir taraftan incesaz, orkestra ve cazbandın ruhu okşayıcı sesleri, diğer taraftan semadaki yıldızlara rekabet edercesine sahayı altın saçaklarla tezyin eden elektirik tertibatı ve havai fişenkerin zevki, sururu yükselten lâtif rengârenk manzarası arasında Gazi Hazretlerinin ehaliye ibzâl buyurdıkları pek kıymetli iltifat ve lütüflerile kısa bir müddet zarfında piyanko hemen temâmile çekilmiştir.

Garden Parti usulen saat yirmide bitecekiken sabaha kadar neşe içinde devam ederek Gazi Hazretlerinin av-

Hülâsai hesabiyeler

Elaziz : 1/4/29 tarihinden 30/6/29 tarihine kadar. Maktu makbuz mukabili aidat: 4600 maktu makbuz mukabili olmayan ianat 98500 pul hasılatı 36806 çiçek günü hasılatı 5802 bedeli icar 3200 varidatı muhtelif 1500 mûsamere 3900 oyun kâğıdı 12564 devair bütcesinden 70000 yekûn 2023746 masarifi idare 15860 iki dükkân bedeli 6000 yekûn 21860.

Edirne: maktu makbuz mukabifi iane 10 maktu makbuz mukabili aidat 9500 maktu makbuz mukabili olmayan ianat 46855 pul hasılatı 13115 Çiçek 500 gazete varidatı 2579 varidatı muhtelif 4690 Lalapaşh şubesinde 5950 yekûn 84979 merkezi umumiye irsalat 88570 masarifi idare 22570 pul beyiyyesi 450 yekûn 111599.

Elaziz: 1/1/29 dan 31/3/29 tarihine kadar maktu makbuz mukabili aidat 2800 maktu makbuz mukabili olmayan ianat 2810 pul hasılatı 4625 çiçek hasılatı 13511 varidatı muhtelif 2645 mûsamere 170 372 oyun kâğıdı 31036 Yekûn 227799 kuruş. Mer-

kezi umumiye irsalat 51036 masarifi masarifi idare 29503 yekûn 80539.

Kurucaşile: 1/1/28 den 31/12/28 tarihine kadar. Pul hasılatı 1670 çiçek günü hasılatı 517 mûsamere 2235 yekûn 4422 merkezi umumiye irsalat 3722 masarifi idare 700 yekûn 4422.

Tirilya: 1/1/29 dan 31/7/ 20 tarihine kadar. Maktu makbuz mukabili ianat 80 maktu makbuz mukabili aidat 1050 maktu makbuz mukabili olmayan ianat 979 pul hasılatı 2020 çiçek hasılatı 937 gazete 70 yekûn 5136 Merkezi umumiye irsalat 1966 masarifi idare 5020 muavenatı muhtelif 1400 yekûn 8386.

Tokat: 1/4/29 dan 30/6/29 tarihine kadar. Maktu makbuz mukabili aidat 12700 maktu makbuz mukabili olmayan ianat 935 pul hasılatı 2250 gazete 2745 Turha şubesinde 3500 yekûn 22130. Merkezi umumiye irsalat 2745 masarifi idare 12629 muavenatı muhtelif 450 yekûn 15824.

Bodrum: 1/7/27 den 30/7/29 tarihine kadar. Maktu makbuz mukabili

detlerle hitam bulmuş ve Hilâliahmere beşbin lira kadar gayri safi bir hasılat temin etmiştir.

Ankara merkezinin genç ve fa'al heyeti idare ve tertibiyesi bu mûsamerenin tam bir muvaffakiyetle inta-i için bütün teferruatı en ince nokta-

larına kadar düşünmüş hatta bu meydana vukuu melhuz ufak, tefek kazalara karşı müstacel tıbbi müdavatı evveliyenin ihzarını dahi ihmal etmeyip halkımıza pek nezih ve çok eylenceli müstesna bir gece yasatması bilhassa şayanı şükran görülmüştür.

ianat 50195 maktu makbuz mukabili
aidat 920 pul hasılatı 54721 çiçek
3994 varidatı muhtelif 300 i'lamatı
adliyye hasılatı 14685 yekûn 115458
merkezi umumiyye irsalat 99400 ma-
sarifi idare 31025 pul beyiyyesi 6200
i'lamat beyiyyesi 1121 yekûn 137746.

Çanpazar: 1/3/ 29 dan 31/5/29
tarihine kadar. Maktu makbuz muka-
bilinde ianat 11600 maktu makbuz
mukabili aidat 2500 pul hasılatı 4300
çiçek hasılatı 2080 yekûn 20480. Mer-
kezi umumiye irsalat 11900 masarifi
idare 7954 pul beyiyyesi 645 yekûn
20480.

Kocaeli: 1/4/29 dan 30/6 29 tarihi-
ne kadar. Maktu makbuz mukabili aidat
300 maktu makbuz mukabili olmayan
ianat 40083 pul hasılatı 2000 çiçek
hasılatı 2495 gazete 1534 yekûn 54865
merkezi umumiye irsalat 176534 ma-
sarifi idare 20083 muavenatı muhtelif
500 pul beyiyyesi 300 yekûn 197420.

Kozak: 1/1/29 dan 31/3/29 tari-
hine kadar maktu makbuz mukabili
ianat 1600 maktu makbuz mukabili
aidat 900 yekûn 2500 merkezi umu-
miye irsalat 2500.

Ödemiş: 1/1/29 dan 30/6/29 Ta-
rihine kadar. Maktu makbuz muka-
bili ianat 99850 maktu makbuz mu-
kabili aidat 47190 maktu makbuz
mukabili olmayan inat 2325 pul ha-
sılatı 66165 çiçek hasılatı 11580 i'la-
mat 450 yekûn 227560. Merkez umu-
miye irsalat 135875 masarifi idare

50364 muavenatı muhtelif 100 pul-
beyiyyesi 8815 demirbaş eşya 10632
i'lamat beyiyyesi 45 yekûn 205831.

Daday: 1/4/29 dan 30/6/29 iarihi-
ne kadar. Maktu makbuz mukabili
aidat 100 maktu makbuz mukabili ol-
mayan ianat 1500 pul hasılatı 2500
çiçek hasılatı 300 gazete hasılatı 525;
yekûn 5825: merkezi umumiye irsalat
525 pul beyiyyesi 375 yekûn 900.

Bafra: 1/4/29 dan 30/6/29 tarihi-
ne kadar. Maktu makbuz mukabili
ianat 1000 pul hasılatı 82000 çiçek
hasılatı 6100 yekûn 89100: merkezi
umumiye irsalat 6000 masarifi idare
16227 pul beyiyyesi 12300 yekûn
88527.

Iğdır: 1/4/29 dan 30/6/29 tarihi-
ne kadar. Maktu makbuz mukabili
ianat 2065 maktu makbuz mukabili
aidat 1400 pul hasılatı 3400 yekûn
6865; merkezi umumiye irsalat 6355
pul beyiyyesi 510 yekûn 6865.

Bursa: 1/4/29 dan 30/6/29 tarihi-
ne kadar. Maktu makbuz mukabili ia-
nat 800 maktumakbuz mukabili aidat
10090 pul hasılatı 94480 çiçek hasılatı
7955 gazete 6200 varidatı muhtelif
49065 müsamere 3500 oyun kâğıdı
25548 ma'den suyu 2700 yekûn 200338
merkezi umumiye irsalat 6200 masa-
rifi idare 46599 pul beyiyyesi 14075
demirbaş eşya 11000 yekûn 77874.

Tarsus: 1/4/29 dan 30/6/29 tari-
hine kadar. Maktu makbuz mukabili
olmayan ianat 1680 pul hasılatı 8760
çiçek hasılatı 6935 oyun kâğıdı 5125

Yekûn 23288 merkezi umumiye irsalât 30,000 pul beyiyyesi 1324 yekûn 31,324.

Karamursal: 1/1/29 dan 30/6/29 tarihine kadar. Maktu makbuz mukabili ianat 18870 maktu makbuz mukabili aidat 25400 maktu makbuz mukabili olmayan ianat 211403 pul hasılatı 90042 çiçekden 16085 yekûn 361800; merkezi umumiye irsalât 116649 masarifi idare 4856 muaveneti muhtelif 213609 yekûn 335110.

Sarayköy: 1/7/28 den 30/6/29 tarihine kadar. Pul hasılatı 20585 çiçekden 2340 yekûn 22925; merkezi umumiye irsalat 23515 masarafi idare 31 muavenati muhtelif 2070 yekûn 25616.

Simav: 1/1/28 den 31/12/28 tarihine kadar. Maktu makbuz mukabili aidat 10050 maktu makbuz mukabili olmayan ianat 47270 yekûn 57320; merkezi umumiye irsalat 36155 masarifi idare 2000 muavenati muhtelif 26212 yekûn 64367.

Manyas: 1/1/29 dan 30/6/29 tarihine kadar. maktu makbuz mukabili aidat 300 pul hasılatı 628 çiçekden 507 yekûn 1435; pul beyiyyesi 134.

Şarkışla: 1/4/29 dan 36/6/29 tarihine kadar. Pul hasılatı 6000 çiçekden 503 yekûn 6503.

Pulatl: 1/1/29 dan 30/6/29 tarihine kadar. Maktu makbuz mukabilinde ianat 15400, aidat 3200 puldan 2325 ki ceman 20925; merkezi umumiye irsalat 200.

Keskin: 1/1/29 dan 30/6/29 tarihine kadar. çiçek günü hasılatı 1341

Küçük Yozgat: 1/7/28 den 30/6/29 tarihine kadar. Maktu makbuz mukabili olmayan ianat 2800 pul hasılatı 1815 yekûn 4615. Mesarifi idare 585 muavenati muhtelif 500 yekûn 1085.

Nallıhan: 30/6/29 dan 16/8/19 tarihine kadar. Maktu makbuz mukabili aidat 1380 maktu makbuz mukabili olmayan ianat 50 yekûn 1430.

Garzan: 1/1/29 dan 30/6/29 tarihine kadar. Çiçek hasılatından 1570

Ayaş: 1/1/29 dan 30/6/29 tarihine kadar. Maktu makbuz mukabili ianat 2650 pul hasılatından 4905 çiçekten 1693 varidatı muhtelif 15720 yekûn 24968. masarifi idare 1354 pul beyiyyesi 490 yekûn 1844.

Vize: 1/4/29 dan 30/6/29 tarihine kadar. maktu makbuz mukabili aidat 1000 maktu makbuz mukabili olmayan ianat 1062 pul hasılatı 5000 gazete den 1000 varidatı muhtelif 2500 yekûn 10562; merkezi umumiye irsalat 20277 masarifi idare 1234 muavenati muhtelif 1500 pul beyiyyesi 750 demir baş eşya 3037 yekûn 26798.

Beypazarı: 1/1/29 dan 30/6/29 tarihine kadar. Maktu makbuz mukabili ianat 3260 pul hasılatı 4620 çiçekden 1660 varidatı muhtelif 8640 adliye i'lämları 3675 yekûn 21855; masarifi idare 2197.

SENELİK RAPORDAN

1929 Senesi

Hilâliahmer Meclisi Umumisi

Riyaseti Cellesine

— Mabet —

Afyonkarahisar maden suyu İdaresi

Bir Mûdür ve bir kâtiple idare olunan Afyonkarahisar maden suyu muz menbaında bu sene zarfında 136.831, bir litrelik ve 46.970, yarım litrelik olmak üzere ceman 185.581 şişe maden suyu imla edilmiş ve İstanbul ve Ankara satış depolarına ve muhtelif yerlere sevk olunmuştur.

Şimdiki halde Ankara ve İstanbul'da iki satış depomuz mevcut bulundu-

ğu gibi talep vukuunda gerek menba-dan gerek depolardan her tarafa gönderilmektedir.

Merkezi Umumimiz suyun fenni surette istihsalı için geçen Meclisi Âlilerine mübayaa olundugunu arz eylediğimiz imla, temizleme ve filitre makinalarının vaz'ına muktezi tesisatın inşasına başlamış ve bu tesisatın tahminen 50.000 lira sarfile vücuda geti-

Pervari: 1/7/28 den 30/6/29 tarihine kadar. Maktu makbuz mukabili ianat 10000 aidat 300 pul hasılatı 25 yekûn 10325 masarifi idare 5036.

Kasaba: 1/4/29 dan 30/6/29 tarihine kadar. Maktu makbuz mukabili ianat 4570 aidat 8150 maktu makbuz mukabili olmayan ianat 350 puldan 16040 çiçekden 1210 adliye ilâmlarından 390 yekûn 30710; merkezi umumiye irsalat 19897 masarifi idare 1924 muavenatı muhtelif 6433 pul beyiyyesi 2406 ilâmat 58 yekûn 30710.

Bucak: 1/1/29 dan 30/6/29 tarihine kadar. Maktu makbuz mukabili ianat 300 pul hasılatı 600 varidatı

muhtelif 4195 mûsamere 5081 yekûn 10176 merkezi umumiye irsalat 2050 masarifi idare 4488 yekûn 7538.

Erzincan: 1/4/29 dan 30/6/29 tarihine kadar. Maktu makbuz mukabili aidat 6800 pul hasılatı 3140 çiçek hasılatı 347 varidatı muhtelif 2826 yekûn 13113 masarifi idare 4000 muavenatı muhtelif 685 yekûn 2826.

Eruh: 1/7/28 den 30/6/29 tarihine kadar. Maktu makbuz mukabili ianat 400 aidat 1200 maktu makbuz mukabili olmayan ianat 1815 pul hasılatı 1330 çiçek hasılatı 428 yekûn 5208 pul beyiyyesi 199.

rileceği yaptırılan keşifnamelerinden anlasılarak inşaatı deruhte etmek için zuhur eden taliplerin dermiyan eyledikleri teklifleri Cemiyet menafiine muvafık görülmediğinden teklifatı vakıayı ret ile müthassıs bir mühendisin nazareti altında bizzat inşaatı devamı tensip eylemiştir. Önümüzdeki baharta hitam bulacak olan bu inşaatı müteakıp mevzubahs makinalar mahallerine vaz ve fennî surette istihsal miktarı tezyit olunacaktır.

Şimdiye kadar Afyonkarahisar maden suyumuzdan 160.546, bir litre ve 87.590, yarım litrelik olmak üzere ceman 248.136 şişe su satılmış olup esmanı 5.409.707 kuruşa bahğ olmuştur. Cemiyetimiz için iyi bir varidat menbai olmak üzere suyun vaz'iyeti âtiyesi çok ümitbahştır.

Afyon karahisar maden suyumuz her tarafta revaç görmekte ve bahısus Ankarada ihtiyacı yevmiyeden olarak mebzulen sarfedilmektedir. Afyonkarahisar maden suyu için görülen lüzuma binaen geçen sene zarfında yeniden 200.000 bir litrelik ve 100.000 yarım litrelik olmak üzere 300.000 şişe daha mübayaa olunmuş ve bu şişeler Cemiyete şimdiye kadar yapılan bilûmum şişe mübayaatından daha ucuz bir fiyatla mal edilmiştir.

Şişeler kâmilten vûrut ederek Afyonkara hisar menbaina sevk olunmuştur. Bunların muhafazası için ayrıca bin hangar tesis edilmiştir.

Oyun kâğıtları

Devlet inhisarında bulunup beher destede yüz kuruş inhisar resminden 75 kuruş bermucibi kanun Cemiyetimize ait olan oyun kâğıtlarının memlekete ithal ve furuhtu hakkının Hazineye niyabeten Cemiyetimize tevdiî Maliye Vekâleti Celilesinden teklif olunması üzerine teklifi vakı Merkezi Umumimiz tarafından müsait suretle karşılanarak kabul edilmiş ve ihtiyacat miktarı tetkik olunarak ilk defa da 120.000 deste oyun kâğıdının mübayaasına karar vermiştir.

Âdi, vasat, âlâ, aliyülâlâ olmak üzere her neviden mübayaası ilân edilerek açılan oyun kâğıdı münakasasına Avrupanın en büyük oyun kâğıdı fabrikalarından ikisi iştirak etmiş ve bunlardan Pariste Grimo fabrikası şartname ahkâmına tamamen mutabık teklif dermeyan edemediğinden dolayı mevzubahs şartname ahkâmını tamamen kabul eden Viyanada Pıyatnik ve Mahdumları oyun kâğıdı fabrikasına 120.000 deste sipariş ve ihale olunmuştur. Aynı zamanda memleketin müstacel ihtiyacatına karşılık olarak da bu fabrikada mevcut bulunduğu mümessilinin teklifile anlaşılan muhtelif cins ve neviden 68.700 deste stok mal ehven fiyatla satın alınmıştır.

Grek stok, gerek ayrıca sipariş olunan 120.000 deste için fabrikaya 25.259 lira tediye olunmuştur.

Ayrıca İzmir piyasasında mevcut

olup gayet ehven fiyatla Cemiyetimize devr olunacağı İzmir Merkezimizden bildirilen 13,905 deste oyun kâğıdının mübayaasıle ihtiyacata karşılık İzmirde satışının yapılması İzmir merkezimize tebliğ olunmuştur.

Piyatnik fabrikasından mübayaaya olunan oyun kâğıtlarının satış tarzı hakkında yapılan tetkikat neticesinde evelâ bayiler temini şuretile toptan satış yapılması mutalaa kılınmış isede bayilik için zuhur eden taliplerin dermeyan eyledikleri şerait Cemiyel menafiine muvafık görölmediğinden bayi temininden sarfınazar olunarak İstanbulda bir depo vücuda getirilmek suretile bizzat Cemiyetçe satış yapılması tensip edilmiştir.

İlk parti oyun kâğıtları 16 Nisan 1928 tarihinde İstanbulla bilvurut güm-rükten ihraç ve tesellüm muameleleri ve tahsis olunan depoya vaz ve tasnifi yapılarak satışa başlandığı matbuat ile ilân edilmiş ve 7 Mayıs 1928 tarihinden itibaren satışa başlanmış ve halen devam edilmekte bulunmuştur.

1928 senesi kânunuevvel gayesine kadar gerek İstanbulda satılan gerek her tarafa gönderilen oyun kâğıtlarından 48.918 deste satılmış olup 55.000 liraya karip hasılatı umumiye temin edilmiştir. Oyun kâğıtları deposu İstanbul Merkezimizin nazareti altında tarafımızdan tayin edilen yalnız bir memur ile idare olunmaktadır. Ancak İstanbul Merkezimizin de oyun kâğıtlarının satış işlerinden muamelâtı hesabıyesinde Merkezi Umumiyeeye karış

gösterdiği kıymetli muzaheret ve faaliyetleri burada taktir ve teşekkürlerle arz ederiz. Oyun kâğıtları satışının Cemiyet için çok kuvvetli bir varidat menbai olacağı hakkındaki kanaatimizin tahakkuk etmekte olduğunu memnuniyetle zikrederiz.

Hasta bakıcı mektebi

Hastabakıcı Mektebimiz teessüsünün dördüncü senesini mesut bir inkişaf ve tekâmül içinde geçirmiştir.

Filhakika Mektebin tedris vasıtaları daha ziyade çoğaltılmış ve konferans salonu mütekâmil bir hale getirilmiştir. Bu salon yalnız Mektep talibatına hasredilmiyerek bütün halka açılmıştır. Geçen senenin son aylarından itibaren burada Mektep Heyeti Talimiyesi tarafından fennî konferanslar tertip edilmektedir.

Mektebin mezunlarından iyi baş hemşireler yetiştirilmek çareleri aranarak ilk sene mezunlarından hemşire Fatma Abdurrahman Hanım bu maksatla ve aynı zamanda memleketimizde henüz inkişaf etmemiş olan çocuk bakımı tahsili için Berlinde meşhur « Augusta Viktorya » hastanesine gönderilmiştir.

Bu sene iptidasında 17 Hemşire yetiştirmiştir. Bu hemşireler kâmilten Sıhhat ve İctimal Muavenet Vekâletine merbut hastanelere tayin kılınmışlardır. Bu son sene mezunları da dahil olduğu halde Mektebin bu güne kadar yetiştirdiği hemşirelerin mukdârı 53 e balığ olmaktadır. Mektep mevcudu; hali

hazırda ikiye sınıfta 27 ve birinci sınıfta 36 talebe vardır.

Bu sene iptidasından itibaren ikinci sınıf iki guruba tefrik edilmiş ve bu guruplardan biri Gureba diğeri Haseki Hastanesinde muvazzaf olarak hastabakıcı vazifesile tanzif edilmişlerdir. Bu sınıfın tedrisatı bittabi ayrı ayrı yapılmaktadır. Hayatı tahsiliyelerinin ikinci senesinden itibaren mesul bir surette hastabakıcılık vazifesile istihdam edilen talebeler hakikaten çok iyi yetişmiş ve daha melekeli bir tarzda Mektepten çıkmaktadırlar. birinci sınıf talebeleri bermutat öğleye kadar hastanede çalışmakta ve öğle zamanı Mektebe gelmektedirler.

İlk defa olarak bu sene Mektebe 4 nehari talebe müracaat ve kabul edilmiştir.

Geçen sene Mektepte Anbar, İdare ve kapıcı için küçük bir bina inşası suretile bir ilâve yapılmıştır.

Çamaşırhane ve sıcak su tesisatı da ikmâl olunmuştur. Tababet ve şüabatı sanatlarının tarza icrasına ait kanunun maddei mahsusasına tevfikân bir yurdun te'sisi de derdesttir.

Hilâliahmer mecmuası

Cemiyetimizin vasıtai neşriyesi olup şimdiye kadar İstanbulda neşredilmekte bulunan Hilâliahmer mecmuası da geçen teşrinievelde Ankaraya nakledilmiş ve kemakân vazifei neşriyesine Ankarada devam eylemekte bulunmuştur.

XIII^{üncü} Beynelmilel Salibiahmer Konferansı

1925 senesinde Cinevrede in'ikat eden XII^{inci} Beynelmilel Salibiahmer Konferansında ittihaz olunan karara tevfikân XIII^{üncü} Salibiahmer konferansı geçen Teşrinievelin 23 ünde içtima eylemişti. Vakı olan davet üzerine bu konferansa tarafımızdan da iştirak olunmuş ve hükûmetçe konfrans nezdinde Murahhas tayin edilen Lahî Maslahatgüzarı Âli Beyefendi mezkûr Konferansta Hilâliahmeri temsil eylemiştir.

Cemiyetimiz dahi her Millî Salibiahmer Cemiyeti gibi geçen Konferans-tan bu Konferansa kadar 1925, 1926 ve 1927 senelerindeki üç senelik Hilâliahmerin mesaisini mübeyin mufasal bir rapor ihzar ederek Konferansa takdim eylemiş ve ciddi bir alâka ve memnuniyetle karşılanmıştır.

Takdim eylediğimiz bu Raporda Konferansı alâkadar edebilecek imdat ve muavenet faaliyetlerimiz, sulh zamanına müteallık sıhhi hizmetlerimiz ve hasta bakıcılık teşkilâtımıza dair her seneye ait izahat ve Cemiyetimizin bu seneler zarfındaki bütçe ve pilançoları dercolumuştur.

Konferansta cereyan eden müzakerat ve ittihaz edilen mukarrerata dair Murahhas Âli Beyefendiden mev-rut Raporu berveçhi zir arz eyleriz. Mutalaasından musteban olacağı üzere XIII^{üncü} Konferansta insaniyet ve beşeriyet için çok müfit kararlar ittihaz

olunmakla beraber bilhassa Cinevre Beynelmilel Salibiahmer Merkez Komitesile merkezi Pariste bulunan Salibiahmerler İttihadı «Ligue des Sociétés de la Croix Rouge» arasında öteden beri mevcut olup safahatını geçen seneler iû'ikat eden Meclisi Âlilerine arz eylediğimiz ihtilâfta hüs-nû suretle hal ve intaç edilerek bu iki Beynelmilel Salibiahmer teşkilâtının teşriki mesaisi temin kılınmıştır.

İhtilâfî vakun hallile binnetice Beynelmilel Salibiahmer nizamnamesinin tadili takarrür etmiş ve Konferansta yeni kabul edilen Beynelmilel Salibiahmer N zamnamei Esasisinde Beynelmilel Salibiahmer Cinevre Merkez Komitesile Paris Salibiahmer İttihadının vazifeleri tefrik ve yine her iki Komitenin teşriki mesailerini icabeden vezaif tesbit olunmuştur.

Bu suretle kabul edilen yeni Beynelmilel Salibiahmer Nizamnamesine göre gerek Cinevre Beynelmilel Salibiahmer gerek Salibiahmerler İttihadı komitaları da kendi nizamnamelerinde tadilat icra eylemişlerdir.

Yeni kabul edilen nizamnamelerin sureti mütercemesini raporumuza derç ediyoruz.

Merkezi Umuminizin, Hilâliahmer Cemiyeti Nizamnamei Esasisinin 61 inci maddesinin 5 inci fıkrasına tevfiқан 13 üncü Beynelmilel Salibiahmer Konferansı mukarreratından kendisine ait olan hususâtı nazarı dikkata alacağı tabiidir.

XIII üncü Salibiahmer Konferansı - nın ittihaz eylediği mukarrerata dair Rapor

XIII üncü Beynelmilel Salibiahmer Konferansı 23 Teşrinievvel 1928 de Lahide içtima eyledi; ve Hollanda Prensini bir nutku ile açıldı.

İlk celsede Konferans dört Komisyon teşkil eyledi, ve ruznamei müzakeratta muharrer meseleler bu komisyonlar arasında beveçhi zir taksim edildi :

1 — Umumi Meseleler Komisyonu : Harbi Umumi musabinine yardımında Salibiahmerlerden istifade edilmesi (22 inci konferanstan müdevver); Beynelmilel imdat ittihadı ve Milli Salibiahmer Cemiyetleri (İtalyan Salibiahmerinin teklifi ; Salibiahmer yardımını için Beynelmilel bir filotilla ihdası hakkında «Bolan» teklifi (*Hollanda Salibiahmerinin teklifi*).

II. — Hukuki Meseleler Komisyonu ; Cemiyeti Akvam misakinin 16 inci maddesinde muharrer müeyyedelerin tatbiki halinde Salibiahmerin rolü. (*Beynelmilel komitanın teklifi*); nüfusun bazı zümreleri lehine bloküs (*Abloka*) tesiratının tahfifi (*Bulgar, İsveç ve Danimarka Salibiahmerlerinin teklifi*); Beynelmilel mukavelelerle mikrop ve kimya harbinin men'i (*Lahistan Salibiahmerinin teklifi*).

III — Kimya harbine ve sıhhi tayyarecilige müteallık meseleler Komisyonu : Salibiahmer ve sivil ehalinin

kimya harbine karşı himayesi (*Beynelmîlel komita ile Sırbistan Salibiahmerinin teklifi*); tayyarecilik ve Salibiahmer (*İtalyan Salibiahmerinin teklifi*).

IV — Salibiahmer malzeme ve müstahdiminine müteallık meseleler Komüsyonu: Beynelmîlel malzemei sıhhiye tetkik enstitüsüne ve Beynelmîlel standarisasion komüsyonuna gönderilen malzemenin serbestii nakli ve gümrük resminden muafiyeti (*Lehistan Salibiahmerinin teklifi*); Beynelmîlel malzemei Sıhhiye tetkik enstitüsü (*Beynelmîlel komitanın teklifi*); hasta bakıcıların tedarik ve yetiştirilmesi (*Beynelmîlel Komita ile İtalyan Sali-*

biahmeri teklifi); Millî Salibiahmer Cemiyetlerinin malzemesine, onları tefrik edecek bir damga vaz'ı (*İsveç Salibiahmeri teklifi*); muharip devletlerin sıhhiye teşkilâtının malzeme ve müstahdimini noktai nazarından Salibiahmer timsalinin (*işaretinin*) tarzı himayesi (*Lehistan Salibiahmeri teklifi*).

İ'tizar :

96 numaralı mecmuanızın 311 inci sahifesinin sekizinci satırında altı yüz bin kilo yerine sehven altı yüz bin lira yazılmıştır. Tashihi mercudur.

Partie Française

LES NOUVELLES DU CROISSANT ROUGE

Le personnel d'İş Bankası de notre ville vient de donner une preuve de leur attachement à notre comité en se faisant inscrire comme membre.

Le Conseil d'Administration du Croissant Rouge vient de prendre la décision d'envoyer à Gireson une somme de 1000 Ltqs. pour être distribuer aux malheureux de cette localité.

Pour ramener à la mère Patrie les prisonniers de guerre se trouvant à Irak, il a été envoyé à l'ordre du charge d'affaire de la République Turque à cette dernière localité une somme de 213395 piastres, sur la demande du Charge d'Affaires susmentionné le Conseil d'Administration du Croissant Rouge vient de décider d'envoyer une nouvelle somme de 1000 Ltqs. pour être utilise pour le même but.

Moustafa Bey inspecteur du Croissant Rouge avait proposé la nomination de Mehmed et Halid beys comme membre p rmanant du Comité, vue l'attachement dont ils ont fait preuve au cours d'une fête organisée par la

section locale du Croissant Rouge à Bozoyuk en donnant chacun 100 Ltqs. Le Comité d'Administration en prenant en considération cette demande vient de les accorder le titre du membre permanent.

Hadji Ruchtu Bey

Hadji Ruchtu Bey habitant Bornova à Smyrne vient de léguer à notre Comité des biens immobiliers d'une valeur approximative de 100.000 Ltqs. Le geste de ce compatriote est doublement appréciable, vu que sa fortune est l'œuvre d'un travail laborieux, il est de nature à servir d'exemple. A cette occasion nous croyons devoir de reproduire sa photographie et profitons de cette occasion pour le féliciter de tout cœur de ses si nobles sentiments.

Depêches de remerciement

de la part de Fuad Bey Gouverneur Général de Cesarée

En plus les 10 wagons que le Comité Central du Croissant Rouge avait voulu faire parvenir nous venons de recevoir le IIème wagons que nous avons distribué aux 705 personnes

victimes de l'inondation. Nous croyons devoir de présenter au Comité Central du Croissant Rouge nos remerciements les plus sincères pour l'intérêt qu'il veut bien prendre aux malheureux de notre Vilayet et profitons de cette occasion pour dire combien nous en sommes touchés.

FUAD

Gouverneur Général

**de la part de Hilmi Bey
Gouverneur Général de Trébizonde**

Je remercie au nom des victimes de l'inondation, au Comité Central du Croissant Rouge pour l'empressement avec lequel il a bien voulu courir au secours des victimes et nous portons à sa connaissance que nous avons commencé, selon ses désirs, à la distribution du montant qu'il a bien voulu faire parvenir.

HILMI

Gouverneur Général

**de la part de Yahya Bey
Sous-Gouverneur d'Of**

Je m'empresse de porter à la connaissance du Comité Central du Crois-

sant Rouge que l'intérêt qu'il a bien voulu manifester en faveur des victimes est acclamé par la population entière.

YAHYA

Sous-Gouverneur de Of

**de la part de Kiamil bey
Président de la Municipalité de
Sou - Chehri**

Au nom de la population remercie bien sincèrement votre Comité pour le secours qu'il a bien voulu faire parvenir en faveur des victimes.

KIAMIL

Président de la Municipalité

**de la part du Président du Comité
du Croissant Rouge de Savour
au Comité Central**

Par sa lettre du 12/8/29 informe le Comité Central que les secours alloués aux victimes de l'inondation ont été accueillie par la population avec une gratitude pleine de reconnaissance.

Les notes de voyage de notre Inspecteur de Baybourt vers Of

Je suis allé à la plaine Murat par Hari ou j'ai trouvé Mehmed bey Membre désigné par le Cemité de Bayburt depuis le 18/7/29 pour surveiller la distribution de la farine et j'ai pu constaté l'activité qui régné également dans ces parages pour pouvoir secourir la population.

La pluie et le brouillard m'ont retenu deux jours, profitant de ce halte forcé, j'ai étudié la situation. Le troisième jour en compagnie de la commission de Baybourt, suis partie vers la rivière Solakli et étant obligé de faire ce voyage à pieds le premier jour nous avons pu faire qu'une marche de huit heures seulement. La situation des villages sur Solakli et les autres cours d'eau est la suivante.

Le village de Chinek n'a pas été atteint, j'ai seulement remarqués qu'aux environs du village Anadolu, au Sud de Chinek, les eaux ont, par partie, en vahie la plaine sans cependant, d'occasionner de perte à la récolte. Sur la plaine de Pachan sur la route Cengil, par suite de la pluie, des mottes énormes ont été arrachée. Le village Mimos bâtie sur une montée

assez raide et qui se trouve juste en face de nous, nous remarquons une crevasse assez large et nous voyons une importante partie du quartier Minlosu Sulfa qui a été précipitée dans la rivière et le quartier Minlosu Ulya se trouve également dans une situation critique les maisons qui y sont perchées donnent l'impression d'être suspendues. Les terraines de ce village sont aussi disposés à l'éboulement. La terre et les débris dégringolés ont formé une barrière qui a empêchée de laisser passer les eaux du ruisseau qui un moment après s'est transformé en un lac. Les eaux de ce lac improvisé n'ont pas tardée à grossir pour aller rejoindre le ruisseau Hardi, ainsi les deux courants réunies ont pris une force pour transformer en une ruine le village de Hadi. Les maisons, boutiques, moulins, hotels d'un nombre de 76 du marché de Hadi sont emportés par les eaux.

Nous avons remarqué des éboulements du côté droit du ruisseau de Solakli aux environs des villages Paçan et Vahdanç. Au village de Gorgoras le sol est également sujet à l'éboulement. Nous avons pu, du bas

du villages Vahdanc, remarqué les dégats occasionnés par les eaux au village Şur, les crevasses que le courant a creusé ont rendu les environs susceptible à l'éboulement.

L'emplacement du marché de Kadahor se tenait aux abords de ce ruisseau qui de Of allait jusqu'au village Şinek, dont j'avais eu l'occasion de passer l'année dernière lors d'un voyage d'inspection, aujourd'hui il ne reste plus qu'une mosquée. Les villages Hopşera, Zeleka présentent des dispositions inquiétantes à l'éboulement, les villages Kapan et Hacicevahir en partie ont été emporté par les eaux et les quelques maisons qui y restent perchées du village Akköşe a énormément souffert des eaux et représente des symptômes à éboulement.

L'éboulement produit au quartier Cumra du village Zisino a emporté plus de 80 personnes dans sa chute. Les villages Vizir et Küçük Hala, vu de Zisina font l'effet d'avoir souffert des eaux mais les champs sont indemnes. Les eaux ont emportée 6 maisons, 5 hans, 40 boutiques, 5 casinos 13 moulins du marché de Kordi. Tous les ponts se trouvant sur le ruisseau Zelakli ont été emporté par les eaux et la route qui l'allongeait a été détruite d'une façon irréparable.

Les crevasses ouvertes par les eaux rendent le voyage pénible et long de cette façon nous avons presque mis trois jours pour aller de Of et Taşhan qui en temps normal n'est que de trois heures.